

III. SPRAWOZDANIA I INFORMACJE

SIEDEMDZIESIĘCIOLECIE URODZIN PROFESORA DRA HABIL. MIECZYŚLAWA PRZEDPEŃSKIEGO

Osoba Profesora Mieczysława Przedpeńskiego jest dobrze znana pracownikom absolwentom i studentom Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, z którą Profesor związał blisko czterdzieści lat swego życia zawodowego jako nauczyciel akademicki i wychowawca licznych pokoleń młodzieży.

Profesor Mieczysław Przedpeński urodził się 5 lutego 1918 r. w Ićinie (Czechosłowacja). Do szkoły podstawowej uczęszczał w Łukowie woj. lubelskie zaś świadectwo dojrzałości uzyskał w 1939 r. w Mysłowicach. W okresie wojny zaangażował się czynnie w walce z hitlerowskim okupantem jako żołnierz Armii Krajowej, biorąc m. in. udział w wielkiej bitwie w Lasach Janowskich w 1944 r. Po wyzwoleniu kraju, w latach 1945-1946 pracował w administracji Ziem Odzyskanych, a następnie w 1946 r. rozpoczął studia na Akademii Handlowej w Poznaniu. Studia te ukończył w 1950 r. uzyskaniem stopnia magistra. Przyjęty w tym samym roku na stanowisko asystenta w Katedrze Rachunkowości Wyższej Szkoły Ekonomicznej awansował kolejno na stanowiska starszego asystenta i adiunkta. W 1958 przeszedł do Katedry Ekonomiki Przemysłu, gdzie obronił w 1961 r. pracę doktorską, a w 1968 r. uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego. Awansowany na stanowisko docenta, objął w 1969 r. kierownictwo nowo powstałego Zakładu Ekonomiki Pracy w Instytucie Ekonomiki Produkcji.

Lata 1969-1972 były dla Profesora Przedpeńskiego okresem szczególnie wytężonej pracy naukowej i organizacyjnej. W roku akad. 1968/69 pełnił funkcję prodziekana Wydziału Ogólnoekonomicznego, a w latach 1969-1972 piastował stanowisko prorektora. Jednocześnie Profesor kontynuował wysiłek badawczy, ogłaszając wiele publikacji artykułowych na temat rozmieszczenia i wykorzystania zasobów pracy w Polsce. W uznaniu jego dorobku naukowego i dydaktycznego Rada Państwa nadała Mu w 1972 r. tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego.

W związku z reorganizacją struktury organizacyjnej Uczelni w 1977 r. powierzono Profesorowi Przedpeńskiemu zorganizowanie Instytutu Polityki Społecznej. W latach 1977-1983 Profesor pełnił nieprzerwanie funkcję Dyrektora Instytutu, kierując ponadto — aż do chwili przejścia na emeryturę — Zakładem Ekonomiki Pracy i Polityki Społecznej, a jednocześnie kontynuując badania nauko-

we i rozwijając działalność dydaktyczno-wychowawczą. W 1982 r. otrzymał tytuł naukowy profesora zwyczajnego.

Zainteresowania naukowe Profesora Mieczysława Przedpeńskiego rozwijały się w kilku kierunkach, zawsze jednak nawiązywały do potrzeb praktyki gospodarczej. W okresie pracy w Katedrze Rachunkowości skupiał swą uwagę na problematyce teorii rachunkowości, czego wyrazem była dwukrotnie wydana (w 1959 i 1960 r.) praca na temat powstania i rozwoju planu kont. Po przejściu do Instytutu Ekonomiki Przemysłu obszar zainteresowań badawczych Profesora znacznie się poszerzył, obejmując problematykę ekonomiczno-organizacyjną przemysłu, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju tego działu gospodarki na Ziemiach Zachodnich. Zainteresowania te zostały uwieńczone dwiema obszernymi monografiami, których Profesor był współautorem, na temat struktury przemysłu oraz struktury społeczno-gospodarczej Ziem Zachodnich (wyd. w latach 1961 i 1964). Dalsze studia teoretyczne i badania empiryczne prowadzone przez Profesora Przedpeńskiego skupiały się, głównie na problemach kierowania przemysłem spółdzielczości pracy, a w późniejszym okresie na uwarunkowaniach i konsekwencjach aktywizacji zawodowej kobiet. W rezultacie tych badań powstało szereg publikacji artykułowych oraz prace zwarte: *Płaca jako bodziec materialnego zainteresowania w przemyśle spółdzielczości pracy* (wyd. WSE, Poznań 1962) oraz *Aktywizacja zawodowa kobiet w związku z procesem industrializacji w Polsce Ludowej* (wyd. WSE, Poznań 1968), jak również pierwsza tego rodzaju w literaturze polskiej monografia *Struktura zatrudnienia kobiet w Polsce Ludowej* (wyd. PWN, Poznań 1975).

Koncentrując coraz wyraźniej pole swych zainteresowań na problemach gospodarowania zasobami pracy w szerokim, społecznym kontekście, Profesor Przedpeński przyczynił się istotnie do powstania i rozwoju w Uczelni dyscyplin naukowych ekonomiki pracy i polityki społecznej. Znalazło to swój wyraz w organizowaniu z tego zakresu prac naukowo-badawczych dla potrzeb praktyki, organizowaniu konferencji naukowych, jak również w prowadzonej przez Profesora działalności dydaktyczno-wychowawczej.

Profesor Przedpeński był wieloletnim wykładowcą ekonomiki pracy i polityki społecznej oraz kierownikiem związanych z tymi dyscyplinami seminariów doktorskich (był promotorem siedmiu prac doktorskich), podyplomowych i magisterskich, które ukończyło łącznie kilkuset absolwentów. W dążeniu do podniesienia poziomu dydaktyki Profesor podjął się współautorstwa podręcznika *Elementy ekonomiki przemysłu* (pod red. S. Smolińskiego, wyd. PWN, Poznań 1979 i 1982) oraz był inicjatorem, współautorem i redaktorem podręcznika *Ekonomika pracy. Ekonomiczno-Społeczne zagadnienia pracy człowieka* (wyd. PWN, Poznań 1981), który został wyróżniony nagrodą zespołową Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyzszego i Techniki.

Aktywnej działalności naukowej i dydaktyczno-wychowawczej Profesora Przedpeńskiego towarzyszyło duże zaangażowanie w pracach społecznych, a zwłaszcza w Wojewódzkim Oddziale Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, którego był wieloletnim sekretarzem naukowym oraz wiceprezesem (w latach 1975 -1980).

Wyrazem uznania władz dla całokształtu działalności i osiągnięć Profesora Przedpeńskiego są przyznane Mu liczne nagrody i odznaczenia państwowe, m.in. Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Medal Zasłużonego Nauczyciela PRL i Medal Komisji Edukacji Narodowej, jak również odznaki honorowe, m.in. Za Zasługi w Rozwoju Województwa Poznańskiego, Honorowa Odznaka m. Poznania, Złota Odznaka Honorowa PTE.

Profesor Przedpeński wyróżnił się jednak nie tylko jako pracownik nauki, pedagog i działacz społeczny. Na uznanie i wdzięczność współpracowników zasługuje przede wszystkim jako sprawiedliwy przełożony i życzliwy człowiek, gotowy przyjść z pomocą każdemu, kto jej potrzebuje.

Pomimo przejścia z dniem 1 października 1988 r. — po ukończeniu 70 lat życia na emeryturę Profesor Przedpeński nadal utrzymuje stały kontakt naukowy z macierzystym Instytutem.

Wszyscy, którzy stale korzystają z bogactwa wiedzy i doświadczenia Profesora, życzą mu dużo zdrowia, spełnienia wszelkich zamierzeń i dalszego owocnego działania dla dobra nauki. *Ad.multos annos!*

Jerzy Unolt

BADANIA NAD RODZINĄ A PRAKTYKA SPOŁECZNA Konferencja naukowa, Poznań 15-16 X 1987 r.

W dniach 15 i 16 października 1987 r. odbyła się w Poznaniu ogólnopolska konferencja naukowa „Badania nad rodziną a praktyka społeczna”. Organizatorem jej był Instytut Socjologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu działający w ramach Centralnego Programu Badań Podstawowych 09.02. „Stan i przeobrażenia współczesnych rodzin polskich”.

W konferencji udział wzięli kierownicy tematów realizowanych w ramach CPBP 09.02, reprezentujący różne dyscypliny, a także przedstawiciele praktyki społecznej — poradnictwa, organizacji społecznych zajmujących się rodziną, sądownictwa rodzinnego, reprezentanci redakcji periodyków koncentrujących się na problematyce życia rodzinnego.

Obrady otworzył prof, dr hab. Zbigniew Tyszka, inspirator i organizator spotkania, a zarazem koordynator CPBP 09.02. Poinformował uczestników konferencji o badaniach prowadzonych w ramach programu badawczego, ich interdyscyplinarnym charakterze, dotychczasowym dorobku w płaszczyźnie, teoretycznej i empirycznej oraz wskazał na potrzebę rozwijania refleksji socjologicznej łączącej dorobek badań nad rodziną z praktyką społeczną.

Referat pt. *Funkcje socjalistycznej rodziny w programie i działalności PZPR i państwa* wygłosił prof, dr hab. Henryk Bednarski. Socjalistyczny model rodziny jest, zdaniem autora, zgodny z ogólnościowymi tendencjami w życiu społecznym. Cechą znamioną tego modelu jest to, iż uznaje i szanuje istnienie innych opeji światopoglądowych odnośnie do życia rodzinnego, o ile służą one nadrzédnemu dobru ogólnospóecznemu. Aktualna polityka PZPR i władz państwowych dąży do umocnienia rodziny, jej trwałości oraz zwiększenia skuteczności pełnionych przez nią funkcji. Szczególnie odnosi się to do tych zadań i funkcji rodziny, które wspierają kształtowanie jej świeckiego charakteru, wpajanie — w procesie wychowania — socjalistycznych ideałów, choć — jak stwierdził referent — „nie za wszelką cenę”. H. Bednarski podkreślił, że dotychczasowa polityka społeczna państwa wobec rodziny wymaga pewnych zmian i korekt, winno ją też charakteryzować lepsze infrastrukturalne zabezpieczenie.

W kolejnym referacie zatytułowanym *Praktyczne zastosowania badań nad rodziną kontynuowanych przez nauki społeczne* prof, dr hab. Zbigniew Tyszka sformułował postulat rozwijania metodologii praktycznych zastosowań badań nad rodziną, w oparciu o następujące reguły: 1) warunkiem uzyskania wartościowych rezultatów naukowo-praktycznych jest jednoczesne prowadzenie badań użytkowych i badań podstawowych; 2) badania nad rodziną winny obejmować takie płaszczyzny życia rodzinno-społecznego, w których występują problemy praktyczno-społeczne wymagające rozwiązania; 3) w oparciu o wyniki badań należy formułować dyrektyw o takim stopniu ogólności, które umożliwiają dostosowywanie ich do konkretnej, ulegającej zmianom, sytuacji społecznej. Praktyczne zastosowanie badań

nad rodziną powinno być skierowane na wspomaganie i inspirowanie polityki społecznej w stosunku do rodziny, wspomaganie systemu edukacyjnego, instytucji ochrony zdrowia, instytucji zajmujących się zjawiskami patologii społecznej oraz na optymalizację wybranych typów poradnictwa rodzinnego.

W referacie pt. *Praktyczne znaczenie badań ekonomicznych nad rodziną* jego autor prof. dr hab. Janusz Piasny wskazał na podstawowe cele badań prowadzonych nad gospodarstwami domowymi, a mianowicie: formułowanie celów polityki społecznej i planowania społecznego, określanie warunków i narzędzi realizacji polityki konsumpcji, wskazywanie sposobów i metod racjonalizacji konsumpcji, inspirowanie działań ochronnych w odniesieniu do kategorii rodzin najsłabszych ekonomicznie, określanie głównych kierunków restrukturyzacji produkcji, dostarczanie wiedzy o zmianach warunków życia rodzin i ich aktualnych potrzebach oraz wskazywanie barier i zagrożeń położenia materialnego różnych kategorii rodzin.

Doc. dr hab. Stanisław Wierchostawski przedstawił referat zatytułowany *Praktyczne znaczenie badań demograficznych w odniesieniu do rodziny*, w którym dokonał przeglądu badań demograficznych nad rodziną prowadzonych w Polsce w okresie powojennym. W oparciu o tę analizę podjął autor próbę wskazania kierunków badań demograficznych najbardziej użytecznych z punktu widzenia praktyki społecznej oraz udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy demografia na obecnym etapie jej rozwoju może stanowić podstawę formułowania syntez naukowych oraz czy prowadzone aktualnie badania mogą uzasadniać wyodrębnienie się demografii rodziny jako samodzielnej dyscypliny naukowej.

Kolejny referat pt. *Opiekuńcza funkcja państwa a potrzeby rodziny w świetle badań* w zastępstwie autora — prof. dra hab. Kazimierza Podoskiego — wygłosił doc. dr hab. B. Piasecki. Analiza dotychczasowej realizacji przez państwo funkcji opiekuńczych wskazuje na wiele braków w tym zakresie, w przypadku gdy obiektem oddziaływania jest rodzina. Autor postuluje zwiększenie samodzielności w tej dziedzinie władz i administracji lokalnej, umożliwienie szerszej działalności organizacjom społecznym, w oparciu o rozpoznanie rzeczywistych potrzeb rodzin.

Prof. dr hab. Barbara Tryfan wygłosiła referat poświęcony znaczeniu badań nad rodziną wiejską dla polityki społecznej na wsi. Podstawowym celem badań nad rodziną wiejską jest ukazanie specyfiki środowiska wiejskiego i nurtujących je problemów społecznych oraz analiza hierarchii potrzeb i funkcjonowania przepisów służących poprawie egzystencji rodzin wiejskich. Odwołując się do dotychczasowych badań nad polityką społeczną wobec rodziny wiejskiej, autorka wskazała, iż aktualizacji i weryfikacji wymaga teza o dysproporcjach w warunkach bytu między wsią a miastem oraz o pogłębiających się różnicach wewnątrz środowiska wiejskiego.

Kolejny referat pt. *Badania patologii rodziny i ich praktyczne zastosowanie* przedstawiła prof. dr hab. Maria Jarosz. Szczególnie ważne, z uwagi na ich praktyczne walory, są wnioski, jakie zdaniem referentki można sformułować pod adresem orzecznictwa sądów rodzinno-opiekuńczych. Analiza wyników ogólnopolskich badań nad rozwodzonymi małżeństwami z dziećmi wskazała, iż rozwód nie jest czynnikiem pogarszającym sytuację dziecka w aspekcie psychologicznym, zdrowotnym i socjologicznym. Negatywny wpływ na dziecko ma poprzedzające rozwód faktyczne rozbitcie rodziny. W zdecydowanej większości analizowanych przypadków po rozwodzie ma miejsce poprawa sytuacji dziecka (z wyjątkiem sytuacji materialnej). Stąd uzasadniony jest zdaniem referentki postulat, by praktykę sądową odrzucania wniosków bądź przewlekania w czasie spraw rozwodowych zastąpić, w przypadku ewidentnego rozbitcia rodziny, udzieleniem rozwodu z zabezpieczeniem materialnych i emocjonalnych potrzeb dziecka.

Referat nt. regulatywnej roli badań karnoprawnych w odniesieniu do rodziny przedstawił prof. dr hab. Aleksander Tobis. W swym wystąpieniu autor skoncen-

trował się na przedstawieniu trzech podstawowych problemów stanowiących przedmiot zainteresowań aktualnych badań karnoprawnych w odniesieniu do rodziny. Przedmiotem dociekań jest tu: po pierwsze — ustalenie, jakie zachowania jednostki mogą być uznane za patologiczne w życiu rodziny i wymagają interwencji sądów i organów ścigania; po drugie — dokonanie analizy statystycznej przestępstw skierowanych przeciwko rodzinie oraz środków stosowanych za popełnienie tych przestępstw; po trzecie — selekcja syndromu czynników wykorzystywanych przez sąd przy podejmowaniu decyzji.

Teoretycznej i praktycznej roli badań problematyki rodzinnej w zakresie prawa cywilnego poświęcony był referat doc. dra hab. Tadeusza Smoczyńskiego. Odwołując się do wyników badań prawniczych, autor uzasadniał potrzebę dokonania zmian prawa lub wykładni norm prawnych m.in: w zakresie uznania za członka rodziny pasierba oraz dziecka przyjętego na utrzymanie i wychowanie, przyznania uprawnień w zakresie sprawowania opieki nad pasierbem przez ojczyma lub macochę oraz usprawnienia ustalania wymiaru alimentów na rzecz dziecka. Wskazując na praktyczne znaczenie wypracowanych przez naukę optymalnych konstrukcji prawnych i ich wyjaśnienie ułatwiające stosowanie prawa, przestrzegł zarazem autor przed nadmierną wiarą w skuteczność prawa przy regulowaniu stosunków rodzinnych, z uwagi na ich nasycenie emocjonalne.

Drugi dzień obrad otworzył referat prof. dr hab. Magdaleny Sokołowskiej pt. *Rola rodziny w ochronie zdrowia w świetle badań socjologicznych* wygłoszony przez dr Krystynę Wrochno. W referacie zawarto szereg wniosków pod adresem polityki społecznej sformułowanych w oparciu o wyniki badań socjologicznych nad rolą rodziny w ochronie zdrowia. Prowadzenie takich badań powinno przynieść odpowiedź na wiele szczegółowych pytań badawczych, dotąd często w empirii niedostatecznie uwzględnianych, a dotyczących m. in. jakości opieki nad chorym otrzymywanej w ramach systemu formalnego i nieformalnego, skuteczności tej opieki, a także roli kobiet w utrzymywaniu zdrowia członków rodziny.

Następny referat, zatytułowany *Badania psychologiczne wewnątrzrodzinnej socjalizacji — implikacje praktyczne*, przedstawiony został przez prof. dr hab. Marię Tyszkową. Autorka w swym wystąpieniu dokonała analizy zjawisk i procesów socjalizacji jednostki w rodzinie w różnych okresach rozwoju osobniczego (szczególnie w okresie dzieciństwa, dorastania i wczesnej dorosłości), jak również czynników mających wpływ na przebieg i efektywność analizowanego procesu. Referentka skoncentrowała się na trzech wybranych zagadnieniach: 1) rozwoju dzieci w rodzinach i instytucjach pozarodzinnych; 2) wpływie struktury i funkcjonowania rodziny na rozwój osobowości i uspołecznienie dzieci; 3) oddziaływaniu socjalizacyjnym na jednostki dorosłe podejmowania i pełnienia przez nie nowych ról rodzinnych.

Doc. dr hab. Henryk Pielka przedstawił referat poświęcony kształtowaniu rodzinnego środowiska wychowawczego w świetle rezultatów badań pedagogicznych. Wychowanie w rodzinie, sprzyjające prawidłowemu rozwojowi dziecka i jego przygotowaniu do życia, realizuje się nie tyle poprzez oddziaływanie spontaniczne bezrefleksyjne, co raczej w procesie świadomego kształtowania w tym celu środowiska rodzinnego, a tym samym i oddziaływań wychowawczych. Jest to proces zróżnicowany i uzależniony od takich czynników, jak: wykształcenie rodziców, ich przygotowanie do pełnienia ról rodzicielskich, od stosowanych metod wychowawczych, więzi emocjonalnych. Nawiązując do badań pedagogicznych, referent wskazał na potrzebę podnoszenia wiedzy pedagogicznej rodziców i potrzebę przygotowania młodzieży do pełnienia ról rodzicielskich.

W referacie pt. *Znaczenie badań nad małżeństwem i rodziną dla różnych typów poradnictwa* doc. dr hab. Maria Ziemska scharakteryzowała trzy zakresy badań nad rodziną, wyróżnione z punktu widzenia ich znaczenia dla poradnictwa.

Po pierwsze — badania dostarczać mogą zweryfikowanych narzędzi badawczych przydatnych dla diagnozowania małżeństwa i rodziny,, po drugie — służyć przekazywaniu i upowszechnianiu najnowszych wyników badań dotyczących ogólnego stanu i przeobrażeń różnych typów rodzin, po trzecie — wskazywać skuteczność różnych sposobów oddziaływania na rodzinę.

Referat nt. instytucjonalnej pomocy wspierającej rozwój dziecka i rodziny w dzielnicy wielkomejskiej wygłosiła doc. dr hab. Ewa Marynowicz-Hetka. Przedmiotem prezentowanych rozważań były propozycje udoskonalania celów wspierania rozwoju dziecka i rodziny, treści i rozmiarów tych działań, jak również charakterystyka organizatorów, i realizatorów tego procesu. Przebieg i organizację instytucjonalnej pomocy dziecku i rodzinie — zdaniem referentki — wyznaczają następujące zmienne: sfery rozwoju (biologiczna, społeczna, kulturalna), próg zagrożenia rozwoju (ostrzegawczy, zaawansowany, krytyczny), kierunki oddziaływania (ratownictwo, kompensacja społeczna, profilaktyka wychowawcza) oraz przedmiot oddziaływania.

W dyskusji nawiązywano do głównych problemów i tez zawartych w wygłoszonych referatach. Omawiano m. in. zagadnienia związane z funkcjonowaniem prawa karnego, prawa rodzinnego i opiekuńczego (problem adopcji, udzielania rozwodów), postulując zmiany w licznych przepisach. Analizowano formy i zakres pomocy instytucjonalnej dla rodzin problemowych i rodzin wiejskich w związku z pogłębiającym się zróżnicowaniem ich położenia materialnego,, zakres pozainstytucjonalnych form opieki zdrowotnej na wsi i w mieście, wpływ zjawisk patologicznych na życie rodzinne. Postulowano intensyfikację badań nad wskazaną problematyką oraz utworzenie „banku informacji” o badaniach nad rodziną polską, prowadzonych w ramach problemów badawczych i w różnych placówkach naukowych.

Podsumowując obrady konferencji prof, dr hab. Z. Tyszka stwierdził, że owocna i wielokierunkowa dyskusja stanowiła rozwinięcie i uzupełnienie wygłoszonych referatów, które odzwierciedliły praktyczne implikacje badań nad rodziną. Dorobkiem konferencji jest to, iż pozwoliła ona: 1) sprecyzować pojęcia praktyki społecznej w odniesieniu do rodziny; 2) określić rolę poszczególnych nauk społecznych w rozwiązywaniu problemów związanych z życiem rodzinnym; 3) zintensyfikować działania w kierunku zwiększenia drożności między badaniami nad rodziną a praktyką społeczną; 4) wskazać na niezbędność rozwoju aksjologicznych badań w odniesieniu do rodziny.

Bożena Zięba

KOŁOKWIUM HABILITACYJNE DOKTORA ANDRZEJA GOMUŁOWICZA

W dniu 6 XII 1988 r. odbyło się nadzwyczajne posiedzenie Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM poświęcone min. kolokwium habilitacyjnemu dra Andrzeja Gomułowicza.

Dr Andrzej Gomułowicz urodził się 12 VII 1951 r. w Słupsku. Egzamin maturalny złożył w 1969 r. i w tym samym roku rozpoczął studia prawnicze na Wydziale Prawa i Administracji UAM, które ukończył w 1973 r. W tym też roku rozpoczął pracę w Zakładzie, przemianowanym następnie na Katedrę Prawa Finansowego UAM, ostatnio na stanowisku adiunkta. W 1977 r. uzyskał tytuł doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy *Kredyt konsumpcyjny jako źródło finansowania potrzeb ludności*, przygotowanej pod kierunkiem prof, dra habil. W. Łącz-

kowskiego. Dr A. Gomułowicz pełnił na Uczelni wiele odpowiedzialnych funkcji organizacyjnych, dydaktycznych i społecznych; był wielokrotnie wyróżniany nagrodą Rektora UAM za osiągnięcia naukowe.

Dorobek naukowy dra A. Gomułowicza obejmuje — oprócz rozprawy habilitacyjnej — jedną monografię, 27 artykułów, jedną recenzję, a także udział w centralnych programach badawczych i referaty na sesjach naukowych. W swojej pracy naukowej dr A. Gomułowicz koncentrował się na problematyce kredytowej i podatkowej. Tym ostatnim zagadnieniom poświęcił on monografię *Przerzucalność podatku obrotowego w PRL*, zgłoszoną jako rozprawa habilitacyjna. Recenzentami tej rozprawy oraz całego dorobku naukowego Habilitanta byli prof, dr habil., prof, dr habil.: Natalia Gajl (UŁ), Jerzy Harasimowicz (UW) oraz Wojciech Łączkowski (UAM).

W ramach kolokwium habilitacyjnego dr A. Gomułowicz odpowiadał na pytania, które sformułowali recenzenci oraz prof, dr habil. W. Piotrowski, prof, dr habil. A. Komar, prof, dr habil. F. Siemieński i doc. dr habil, E. Cyrson. Pytania dotyczyły zarówno kwestii z zakresu teorii prawa finansowego (pozafiskalnych funkcji systemu podatkowego, zwłaszcza podatku obrotowego, wad i zalet podatków pośrednich, zwłaszcza podatku od wartości dodanej), a także aktualnych zagadnień praktyki prawa finansowego w naszym kraju (zmienności systemu podatkowego, możliwości wprowadzenia powszechnego podatku dochodowego, projektowanych rozwiązań w zakresie składek na ubezpieczenia społeczne, uprzywilejowania podatkowego uspołecznionego bądź prywatnego sektora gospodarki, możliwości złagodzenia progresji podatkowej przy obecnym deficycie budżetowym).

Odpowiadając na pytania dr A. Gomułowicz wskazał na pełnione przez podatki funkcje rozdzielczą, interwencyjną i kontrolną (sygnalną). Przypominając, iż podatek obrotowy miał w zreformowanej gospodarce polskiej stymulować efektywność gospodarowania, Habilitant stwierdził, iż w praktyce stosowania tego podatku przekroczona została jego racjonalna wielkość, co podważyło motywacyjną funkcję owego podatku. Habilitant wyraził pogląd, że żaden ze współcześnie obowiązujących w Polsce podatków nie wpływa w liczącym się stopniu na pozytywne zachowania podatników, działając jedynie negatywnie (ograniczająco-reglamentacyjnie).

Omawiając podatki pośrednie Habilitant wskazał zarówno na ich zalety (taniść, pewność dochodu, nawet w okresie słabnięcia władzy państwowej, słabą dostrzegalność z punktu widzenia podatnika), jak i wady (relatywnie większe obciążenie konsumentów uboższych, nieprogressywność, niepokrywanie się prawnego podmiotu i źródła opodatkowania z faktycznym, ekonomicznym źródłem i podmiotem opodatkowania). Habilitant podkreślił, że w porównaniu z podatkami obrotowymi podatek od wartości dodanej ma istotne zalety, przejawiające się w cząstkowym charakterze jego zapłaty, odmiennych niż w przypadku podatku obrotowego metodach obliczania tego podatku, w powiązaniu podatku od wartości dodanej z mechanizmem gospodarki rynkowej.

Omawiając aktualne zagadnienia praktyki prawa finansowego w Polsce Habilitant negatywnie ocenił nadmierną zmienność systemu podatkowego PRL, która jest przejawem braku kompleksowych koncepcji ekonomicznych. Dostrzegając zalety powszechnego opodatkowania podatkiem dochodowym, Habilitant wskazał na poważne trudności, z którymi należałoby się liczyć wprowadzając powszechny podatek tego rodzaju w obecnej sytuacji gospodarczej Polski. Habilitant podkreślił, iż kluczem do zmian systemu podatkowego jest oparcie polskiej gospodarki na zasadach rynkowych, co z kolei wymaga odblokowania mechanizmów politycznych hamujących odbudowę rynku i działanie praw ekonomicznych.

Charakteryzując przygotowywane zmiany w zakresie ubezpieczeń społecznych Habilitant zwrócił uwagę, że składki na te ubezpieczenia mają charakter podatku

i w związku z tym celowe byłoby rozważenie możliwości połączenia podatku od płac ze składkami z tytułu ubezpieczeń społecznych, co nie uszczupliłoby dochodów budżetowych, a uprościłoby rozliczenia budżetu z przedsiębiorstwami.

Porównując sytuację podatkową sektora uspołecznionego i prywatnego polskiej gospodarki Habilitant stwierdził, iż obecnie trudno mówić o uprzywilejowaniu któregokolwiek z nich, gdyż obydwa znajdują się w bardzo trudnej sytuacji. Z jednej strony sektor uspołeczniony obciążony jest znacznie większymi podatkami niż kiedykolwiek w Polsce Ludowej (co pociąga za sobą m.in. dekapitalizację środków trwałych i ograniczenie możliwości samofinansowania, a w konsekwencji utrudnia wprowadzenie reformy gospodarczej), z drugiej strony system opodatkowania gospodarki prywatnej jest także obciążony nadmiernym fiskalizmem, co, przy stosowaniu obowiązującego nadal domniemania winy podatnika, prowadzi nierazdo do znacznego ograniczenia, a nawet zaniku źródła podatku. Rozważając możliwość złagodzenia progresji podatkowej przy obecnym deficycie budżetowym, Habilitant wskazał, iż łagodniejsza progresja nie musi prowadzić do obniżenia dochodów budżetowych. Po pierwsze bowiem — dzięki łagodniejszej polityce podatkowej może rozwijać się przedsiębiorczość, mogą rosnąć zyski i dochody, co powoduje, że niższy procent podatku nie przesądza o mniejszych dochodach budżetowych, po drugie — łagodniejsza polityka podatkowa wobec przedsiębiorstw państwowych może prowadzić do zmniejszenia wydatków budżetowych na ich rzecz przez zmniejszenie tzw. dopłat.

Pa zakończeniu kolokwium recenzenci zgodnie podkreślili bardzo wysoki poziom naukowy odpowiedzi Habilitanta oraz fakt, iż jego dotychczasowy dorobek naukowy świadczy o dużej dojrzałości naukowej. Prof. dr habil. N. Gajl podkreśliła, że monografia przedstawiona przez Habilitanta stanowi oryginalne opracowanie tematu, który jeszcze niedawno był w literaturze z zakresu nauki prawa finansowego traktowany jako tabu. Także pozostali uczestnicy dyskusji wysoko ocenili odpowiedzi Habilitanta na zadane przez siebie pytania. Prof. dr habil. A. Komar zwrócił uwagę na cechujący Habilitanta właściwy dystans i krytycyzm wobec badanych zagadnień naukowych. Następnie Rada Wydziału Prawa i Administracji UAM w dwóch kolejnych tajnych głosowaniach przyjęła kolokwium habilitacyjne dra Andrzeja Gomułowicza i nadała mu stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa finansowego.

Stanisław Czepita

KOLOKWIMUM HABILITACYJNE DRA ROMANA HAUSERA

W dniu 8 listopada 1988 r. odbyło się posiedzenie Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM poświęcone przeprowadzeniu kolokwium habilitacyjnego dra Romana Hausera. Posiedzeniu przewodniczył Dziekan Wydziału prof. dr hab. Stanisław Stachowiak.

Dr Roman Hauser urodził się 8 października 1949 r. w Poznaniu w rodzinie inteligentnej. W 1968 r. ukończył I Liceum Ogólnokształcące w Poznaniu. W roku następnym podjął studia na Wydziale Prawa i Administracji UAM, które z wynikiem bardzo dobrym ukończył w 1973 r., po czym, zatrudniony został w charakterze pracownika naukowo-dydaktycznego w Zakładzie Prawa Administracyjnego UAM. Stopień doktora nauk prawnych uzyskał w roku 1979 na podstawie dysertacji pt. *Tzw. podporządkowanie poziome w systemie rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej*, opublikowanej w całości w 1981 r. przez Wydawnictwo Naukowe UAM. Opracowanie to było wynikiem zainteresowań Habili-

prawem administracyjnym ustrojowym. Nie jest to jedyny nurt zainteresowań badawczych, interesuje się On bowiem także procedurą administracyjną, a zwłaszcza postępowaniem egzekucyjnym w administracji oraz wybranymi działami prawa materialnego. Dorobek naukowy Habilitanta obejmuje około 30 pozycji opublikowanych, w tym monografie, skrypty, artykuły, glosy, komentarze do aktów prawnych oraz liczne opracowania nie publikowane.

Przewód habilitacyjny dra Romana Hausera wszczęty został uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 24 listopada 1987 r. na podstawie rozprawy *Ochrona obywatela w postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, która opublikowana została przez Wydawnictwo Naukowe UAM w 1988 r. Na recenzentów powołano prof. dra hab. Janusza Borkowskiego (Uniwersytet Łódzki), prof. dra hab. Eugeniusza Ochendowskiego (Uniwersytet Toruński) oraz prof. dra hab. Zbigniewa Leońskiego (UAM).

W trakcie kolokwium Habilitant odpowiadał na pytania wszystkich recenzentów oraz kilku członków Rady Wydziału. Z uwagi na obszerność i szczegółowość wszystkich odpowiedzi szczupłość ram sprawozdania nie pozwala na przedstawienie ich w całości. Poprzestać przyjdzie zatem na ich streszczeniu.

Jako pierwszy pytanie zadał prof. dr hab. Janusz Borkowski, który prosił o wyjaśnienie, jak należy rozumieć odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym. Habilitant rozpoczął od zaprezentowania poglądów przedstawicieli nauki prawa, w tym także teorii prawa na istotę odpowiedniego stosowania przepisów prawa. Nawiązując do tych ustaleń zanalizował odesłanie do kodeksu postępowania administracyjnego zawarte w art. 17 ustawy z 17 VI 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Wskazał, iż „odpowiednie” stosowanie prawa oznacza, że pewne postanowienia kpa należy stosować w postępowaniu egzekucyjnym wprost, inne po uwzględnieniu cech swoistych tego postępowania, a jeszcze inne nie dają się stosować w postępowaniu egzekucyjnym.

W tym miejscu prof. Janusz Borkowski przerwał habilitantowi pytając, czy nie należałoby jego zdaniem przeredagować art. 16 § 3 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Habilitant obszernie omówił wszelkie nieporozumienia powstałe na tle niezręcznej redakcji tego przepisu przyznając, że proponowana przez pytającego zmiana redakcji pozwoliłaby na ich zlikwidowanie. Sam jednak opowiedział się za innym rozumieniem tego przepisu, które zaprezentował w rozprawie i obszernie uzasadnił swoje stanowisko. Wskazał, że postanowienia art. 16 § 3 dotyczą wniosków i skarg w rozumieniu działu VIII k.p.a., a nie wspomnianych w dalszych postanowieniach ustawy o postępowaniu egzekucyjnym.

Prof. dr hab. Eugeniusz Ochendowski prosił o scharakteryzowanie postanowień wydawanych w postępowaniu jurysdykcyjnym i w postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Habilitant wskazał, że postanowienia wydawane w postępowaniu jurysdykcyjnym, co do zasady, rozstrzygają o wszystkich sprawach wynikłych w toku postępowania nie rozstrzygając jednak o istocie sprawy. Charakter postanowień wydawanych w toku postępowania egzekucyjnego nie jest tak jednorodny. Niektóre z nich dotyczą bowiem istoty sprawy zbliżając się swym charakterem do decyzji w rozumieniu k.p.a. Inne są także warunki dopuszczalności zmiany oraz uchylecia niektórych postanowień wydawanych w toku postępowania przymusowego. Omówił także różnice dotyczące terminów składania środków zaskarżenia na postanowienia oraz dotyczące możliwości składania niesamoistnych środków zaskarżenia i kręgu podmiotów uprawnionych do składania środków prawnych.

Ostatni z recenzentów, prof. dr hab. Zbigniew Leoński, zapytał o istotę odróżniania środków egzekucyjnych i karnych stosowanych przez administrację. Odpowiadając na to pytanie habilitant omówił stanowiska prezentowane w tej mierze przez przedstawicieli polskiej nauki prawa administracyjnego, a zwłaszcza stanowisko

prof. Mariana Zimmermana jako najtrafniej jego zdaniem ujmującego tę kwestię. Kara jest wyrazem potępienia określonego zachowania i jego następstw, środek egzekucyjny natomiast ma na celu wywarcie bezpośredniego nacisku w celu przymuszenia do określonego zachowania. Różne są zatem cele tych środków. Kryterium pomocniczym może być możliwość cofania sankcji bądź jej nienakładania w przypadku wykonania obowiązku. Są to cechy charakterystyczne dla sankcji egzekucyjnych.

W tym miejscu prof. Janusz Borkowski zapytał, co się w tej mierze zmieniło wskutek wprowadzenia prawa o wykroczeniach w 1971 r. Habilitant wskazał, że prawodawca zdecydowanie opowiedział się za prymatem sankcji egzekucyjnych, jeśli niewykonanie obowiązku jest zagrożone także sankcją karną.

W odpowiedzi na pytanie prof, dra hab. Zbigniewa Radwańskiego dotyczące zmian w prawie administracyjnym związanych z wprowadzeniem do Konstytucji instytucji mienia komunalnego Habilitant wskazał na nowelizację ustawy o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego. Nowelizacją tą wprowadzono do ustawy postanowienia o mieniu komunalnym w art. 52. Jednakże redakcja tego przepisu jest wyjątkowo niezręczna. Wątpliwości bowiem budzić może, kto jest podmiotem, któremu przysługuje prawo własności mienia komunalnego.

Wywołało to ożywioną dyskusję z udziałem, między innymi, prof, dra hab. Zbigniewa Radwańskiego, prof, dra hab. J. Borkowskiego, prof, dra Zygmunta Ziemińskiego, w której dociekano, czy nowelizacja ustawy o systemie rad narodowych nie oznacza pojawienia się nowej kategorii podmiotów posiadających osobowość prawną. W rezultacie zaakceptowano stanowisko prof, dra hab. Z. Radwańskiego. Art. 52 ustawy o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego interpretować należy w świetle art. 33 k.c. Oznacza to, że podmiotem, któremu przysługuje prawo własności mienia komunalnego, jest jednostka samorządu terytorialnego, a nie rada narodowa.

Pytanie ostatnie zadał prof, dr hab. Feliks Zedier, który zapytał o stosunek sądowego postępowania egzekucyjnego do postępowania egzekucyjnego w administracji. Habilitant odpowiedział, że obydwa postępowania są od siebie niezależne i dotyczą innych obowiązków. Niekiedy jednak zazębiają się. Najczęściej ma to miejsce w wypadku zbiegu obydwu egzekucji do tego samego prawa lub rzeczy. Innym przypadkiem zazębiania jest możliwość korzystania w postępowaniu egzekucyjnym w administracji z środków ochrony przewidzianych przepisami o egzekucji sądowej oraz dopuszczalność korzystania ze środków egzekucji sądowej w postępowaniu przymusowym administracyjnym.

W toku dyskusji nad przebiegiem kolokwium habilitacyjnego podkreślono interdyscyplinarność wiedzy Habilitanta, jasność i trafność odpowiedzi. Wszyscy pytający ocenili odpowiedzi jako w pełni ich satysfakcjonujące.

W zarządzonym po dyskusji tajnym głosowaniu Rada Wydziału Prawa i Administracji opowiedziała się jednomyślnie za przyjęciem kolokwium habilitacyjnego dra Romana Hausera.

Dziekan przedstawił Radzie Wydziału tematy przygotowanych przez Habilitanta wykładów: 1) Potrzeba nowelizacji ustawy z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, 2) Problematyka zasad ogólnych prawa administracyjnego, 3) Prawo miejscowe. Rada Wydziału zaproponowała temat drugi.

W wygłoszonym wykładzie dr Roman Hauser omówił znaczenie tej problematyki dla prawa administracyjnego i jego nauki. Scharakteryzował wielość sposobów pojmowania zasad prawa i opowiedział się za pojmowaniem ich jako wypowiedzi dyrektywnych. Wskazał na przyczyny szczególnych oczekiwań wiązanych z zasadami prawa w nauce prawa administracyjnego oraz zarysował ewolucję poglądów na istotę zasad głoszonych przez przedstawicieli tejże nauki. Podkreślił szczególną rolę koncepcji prof. Jerzego Starościaka w kształtowaniu pojęcia zasad

jak regulatorów działań administracji. Stanowisko takie związane jest ze szczególnym zróżnicowaniem materii zaliczanej do prawa administracyjnego, wielością aktów prawnych je regulujących itd. Jest to także przyczyną poszukiwania uogólnień pozwalających na usystematyzowanie tego działu prawa. Wyniki owych poszukiwań formułowane są jako katalogi zasad wspólnych dla działów szczególnych, a niekiedy także dla całości prawa administracyjnego. Obecnie w nauce prawa administracyjnego rozpowszechnił się pogląd, że sytuacja dojrzała do ujęcia owych uogólnień w ramy aktu prawnego w randze ustawy. Miałyby ona w przyszłości kształtować praktykę stosowania prawa oraz jego tworzenia, a także przeciąć szereg sporów o pojęcia drogą wprowadzenia definicji legalnych. Następnie Habilitant omówił przebieg prac przygotowawczych prowadzonych w Zespole Prawa Administracyjnego Rady Legislacyjnej nad projektem ustawy „Przepisy ogólne prawa administracyjnego”. W końcowej fazie wykładu Habilitant omówił poszczególne postanowienia projektu i poddał je wnikliwej analizie.

Po wygłoszeniu referatu Dziekan postawił wniosek o nadanie drowi Romanowi Hauserowi stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych w dziedzinie prawa administracyjnego.

W głosowaniu tajnym Rada Wydziału jednomyślnie postanowiła nadać drowi Romanowi Hauserowi stopień doktora habilitowanego nauk prawnych w dziedzinie prawa administracyjnego.

Krystian Ziemiński

KOLOKWIMUM HABILITACYJNE DRA ZBIGNIEWA JANKU

W dniu 20 grudnia 1988 roku odbyło się pod przewodnictwem Dziekana Wydziału Prawa i Administracji UAM prof. dra hab. Stanisława Stachowiaka posiedzenie Rady Wydziału poświęcone przeprowadzeniu kolokwium habilitacyjnego dra Zbigniewa Janku, adiunkta w Katedrze Prawa Administracyjnego i Nauki o Administracji UAM.

Dr Zbigniew Janku urodził się 5 IV 1945 r. w Nowym Targu. Od 1947 r. mieszka w Poznaniu, gdzie w 1963 r. ukończył szkołę średnią i podjął studia na Wydziale Prawa UAM. Ukończył je w 1968 r., po czym został zatrudniony w charakterze pracownika naukowo-dydaktycznego w Katedrze Prawa Administracyjnego UAM. Stopień doktora nauk prawnych uzyskał 29 września 1975 r. na podstawie dysertacji pt. *Pozycja rad narodowych i naczelników miast najniższego stop-*

Została ona nagrodzona w konkursie PiP przez Ministra Administracji Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska, a po opublikowaniu nagrodą III stopnia Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

Temat dysertacji pozostawał w ścisłym związku z głównym nurtem zainteresowań badawczych Habilitanta., tj. prawem administracyjnym ustrojowym, które to zainteresowania rozwija do chwili obecnej. Do innych nurtów badawczych zaliczyć należy dawniej procedurę administracyjną, a obecnie wybrane działy administracyjnego prawa materialnego. Dorobek naukowy Habilitanta obejmuje 41 opracowań opublikowanych oraz ponad 50 nie publikowanych.

Przewód habilitacyjny dra Zbigniewa Janiku wszczęty został uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 26 I 1988 r. Podstawą wszczęcia była złożona do druku rozprawa pt. *Terenowe organy administracji państwowej o kompetencji szczególnej (model prawny i racjonalizacyjny)*, która opublikowana została przez Wydawnictwo PAN w Warszawie w 1988 r. Funkcje recenzentów Rada Wydziału powierzyła prof. dr hab. Barbarze Zawadzkiej (Instytut Państwa i Prawa PAN w Warszawie), prof. drowi hab. Janowi Szreniawskiemu (Uniwersytet im.

M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie) oraz prof. drowi hab. Zbigniewowi Leońskiemu (UAM).

W trakcie kolokwium Habilitant udzielił odpowiedzi na pytania postawione przez wszystkich recenzentów oraz kilku członków Rady Wydziału. Obszerność niektórych odpowiedzi, nawiązywanie w nich do praktyki stosowania prawa nie pozwala na pełne ich przedstawienie w ramach sprawozdania. Stąd też ograniczyć się przyjdzie do głównych nurtów i podstawowych tez odpowiedzi.

Prof. dr hab. Barbara Zawadzka pytała o wpływ zmian wprowadzonych ostatnią nowelizacją do ustawy o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego, na strukturę organów terenowych, a zwłaszcza na model „racjonalizacyjny” przedstawiony w rozprawie. W odpowiedzi Habilitant dokonał oceny nowelizacji wskazując jej negatywne strony. Wyjaśnił, że zmiany dotyczyły raczej formy niż treści, stąd też nie miały one większego wpływu na przedstawiony w opracowaniu model „racjonalizacyjny” ani nawet na model „prawny”, tj. zrekonstruowany w oparciu o obowiązujące przepisy. Pewne korekty są jednak jego zdaniem nieodzowne, choćby z uwagi na postanowienia dotyczące mienia komunalnego, umocnienie wpływu rad na obsadę stanowisk terenowych organów administracji państwowej.

Pytanie prof. dra hab. Jana Szreniawskiego dotyczyło oceny usytuowania rozlicznych podmiotów administracji wyspecjalizowanej poza systemem rad narodowych. Habilitant obszernie i rzeczowo wskazał na przyczyny, dla których powołuje się takie organy. Zróżnicowanie tychże przyczyn uniemożliwia jego zdaniem globalną ocenę takiego rozwiązania. Teoretycznie możliwe byłoby włączenie w system rad narodowych wszystkich podmiotów administracji wyspecjalizowanej, wątpliwości budzić jednak może celowość takiej regulacji. Habilitant podkreślił potrzebę szerszego opracowania tej problematyki w ramach odrębnego opracowania.

W odpowiedzi na pytanie prof. dra hab. Zbigniewa Leońskiego, który zapytał o wzajemne relacje zachodzące pomiędzy prawem administracyjnym ustroju a różnymi naukami o administracji, Habilitant zarysował więzi pomiędzy nauką prawa administracyjnego a nauką administracji, teorią kierownictwa, organizacją i innymi naukami. Dorobek tych nauk jest coraz częściej przenoszony na grunt nauki prawa administracyjnego. Prawodawca, zwłaszcza w aktach z zakresu prawa ustrojowego, szerzej winien sięgać do dorobku tych nauk, a szczególnie do wypracowanej przez nie aparatury pojęciowej. Pozwoliłoby to na zlikwidowanie możliwości powstawania sporów interpretacyjnych.

Prof. dr Zygmunt Ziemiński zapytał, dlaczego Habilitant przypisuje mu sformułowanie przytoczonej w rozprawie definicji kompetencji. Habilitant wskazał na różne sposoby pojmowania kompetencji w nauce prawa administracyjnego. Podkreślił, że z reguły nie wiąże się tego pojęcia z pojęciem opracowanym przez pytającego. Przyznał, że sformułowanie zawarte w rozprawie uznać należy za niefortunne, będące wynikiem wyniesionych z gruntu nauki prawa administracyjnego nawyków, w efekcie czego nastąpiło połączenie dwóch różnych pojęć w jedno.

Doc. dr hab. Jerzy Małecki zadał kolejne pytanie, dotyczące samodzielności finansowej rad narodowych w świetle obecnie obowiązujących przepisów. Dr Zbigniew Janku jednoznacznie wskazał na słabość finansową rad, dodatkowo pogarszaną brakiem zależnych bezpośrednio od nich organów zajmujących się ściganiem należnych im środków.

Prof. dr hab. Andrzej Komar prosił o wyjaśnienie, czy obecna regulacja oznacza tylko dekoncentrację czy też także decentralizację źródeł dochodów rad narodowych. Omawiając to zagadnienie dr Zbigniew Janku stwierdził, iż w toku prac przygotowujących obowiązującą regulację zakładano, że niezbędna jest decentralizacja tychże źródeł, jednakże w ostatecznym kształcie ustawy, wbrew pierwotnym założeniom dopatrzeć się można jedynie ich dekoncentracji.

W odpowiedzi na pytanie doc. dra hab. Tadeusza Smolińskiego, który prosił

o ustosunkowanie się do obowiązującego prawa o stowarzyszeniach oraz kierunków jego ewentualnych zmian, Habilitant poddał krytycznej analizie obowiązującą regulację. Zaprezentował także w ogólnym zarysie dwa rozwiązania możliwe do przyjęcia w przyszłości. Pierwsze to pozostawienie spraw z tego zakresu w gestii administracji działającej w oparciu o zliberalizowane, jednoznacznie sformułowane przepisy pod pełną kontrolą sądownictwa administracyjnego. Drugie to oddanie całości tych spraw sądownictwu jako niezależnemu od wymykających się spod kontroli aktów prawa wewnętrznego. Rozwiązanie takie zdaje się słuszniejszym, jeśli zważyć, że prawo o stowarzyszeniach reglamentuje jedną z podstawowych wolności obywatelskich.

Jako ostatni pytanie zadał prof. dr hab. Włodzimierz Piotrowski, który zapytał czy zdaniem Habilitanta istnienie rad narodowych jest jedyną formą uspołeczniania administracji. Dr Z. Janku wyjaśnił, że formy uspołeczniania uzależnione winny być od tego, jakie zadania i w jaki sposób wykonywać ma dany podmiot. Droga do możliwie najpełniejszej demokratyzacji życia społecznego jest wielość form wpływania społeczeństwa na organy administracji. Należy jednak zawsze uwzględniać, niekiedy przeciwstawianą demokratyzacji, potrzebę zapewnienia fachowości administracji jako warunku sprawności jej działania.

W dyskusji nad przebiegiem kolokwium wskazywano na dogłębną znajomość przedmiotu, dużą swobodę poruszania się w sferze całego prawa administracyjnego podkreślano umiejętność dokonywania oceny regulacji prawnych przy uwzględnieniu praktyki ich funkcjonowania, a także interdyscyplinarną wiedzę Habilitanta.

W zarządzonym po dyskusji głosowaniu tajnym Rada Wydziału Prawa i Administracji opowiedziała się za przyjęciem kolokwium habilitacyjnego dra Zbigniewa

Janku. Następnie Dziekan przedstawił Radzie Wydziału tematy przygotowanych przez Habilitanta wykładów: 1. Pojęcie administracji państwowej, 2. Podziały terytorialne dla celów specjalnych, 3. Administracyjnoprawna regulacja zagadnień komunikacji w Polsce. Rada Wydziału zaproponowała temat drugi

W wygłoszonym wykładzie dr Zbigniew Janku omówił bezpośredni związek zadań rad narodowych i ich organów wykonawczych z prawnym i faktycznym kształtem podziałów terytorialnych specjalnych. W podziałach tych działają różne jednostki organizacyjne, których działalność nie jest obojętna dla rad narodowych i ich organów. Kierować mają one całokształtem społeczno-gospodarczego i kulturalnego rozwoju na danym terenie. Kierunki i tempo rozwoju terenu zależą od wielu czynników. Do najważniejszych z nich zaliczyć należy aktywność podmiotów działających na danym terenie. Kierowanie rozwojem terenu przez rady i ich organy musi więc polegać na wywieraniu skutecznego wpływu także na działalność nie "podporządkowanych im jednostek. Zasadniczym problemem pojawiającym się w praktyce jest nadmierna liczba podziałów terytorialnych specjalnych przy równoczesnym braku jednoznacznej regulacji prawnej układu stosunków pomiędzy radami narodowymi a jednostkami działającymi w ramach tych podziałów. Wprowadzenie stosownych zmian jest sprawą szczególnie pilną wobec nabierającego coraz konkretniejszych kształtów zamiaru wprowadzenia własności komunalnej. Skomplikuje to oraz uczyni bardzo kosztownym dokonywanie wszelkich zmian w podziałach terytorialnych kraju.

Po wygłoszonym wykładzie Dziekan postawił wniosek o nadanie drowi Zbigniewowi Janku stopnia doktora habilitowanego z zakresu prawa administracyjnego. Rada Wydziału w głosowaniu tajnym postanowiła nadać drowi Zbigniewowi Janku stopień doktora habilitowanego nauk prawnych w dziedzinie prawa administracyjnego.

KOŁOKWIUM HABILITACYJNE DR MARII ZMIERCZAK

W dniu 20 grudnia 1988 r. odbyło się pod przewodnictwem Dziekana Wydziału Prawa i Administracji UAM prof. dra hab. Stanisława Stachowiaka posiedzenie Rady Wydziału poświęcone przeprowadzeniu kolokwium habilitacyjnego dr Marii Zmierczak, zatrudnionej na stanowisku adiunkta w Katedrze Historii Doktryn Polityczno-Prawnych.

Dr Maria Zmierczak urodziła się w 1947 r. w Nowej Soli w rodzinie inteligentnej. Świadectwo maturalne uzyskała w II Liceum Ogólnokształcącym w Poznaniu w 1984 r. i rozpoczęła studia na Wydziale Prawa UAM. Ukończyła je w 1969 r. i zatrudniona została w charakterze pracownika naukowo-dydaktycznego w Katedrze Historii Doktryn Polityczno-Prawnych UAM. Stopień doktora nauk historyczno-prawnych uzyskała w roku 1975 na podstawie dysertacji pt. *Ideologia liberalna w II Cesarstwie francuskim* (Poznań 1978, ss. 141). Od końca lat siedemdziesiątych zainteresowania naukowe habilitantki objęły niemiecką myśl polityczną XIX i XX wieku. W ramach centralnie koordynowanego tematu „Polacy-Niemcy. Tradycje i dążenia” opublikowała wiele wartościowych artykułów na łamach „Studiów nad Faszyzmem i Zbrodniami Hitlerowskimi”, „Przeglądu Zachodniego” i „Studia Historica Slavo-Germanica”.

Przewód habilitacyjny dr Marii Zmierczak wszczęty został uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM na podstawie rozprawy *Spyry o istotę faszyzmu. Dzieje i krytyka* (Poznań 1988, ss. 308). Na recenzentów powołano: prof. dra hab. Franciszka Ryszkę (Uniwersytet Warszawski), prof. dra hab. Karola Joncę (Uniwersytet Wrocławski) oraz prof. dra hab. Henryka Olszewskiego (UAM).

W trakcie kolokwium Habilitantka odpowiadała na pytania dwóch recenzentów (prof. dr hab. F. Ryszak z powodu choroby był nieobecny) oraz kilku członków Rady Wydziału. Jej bardzo obszerne i szczegółowe wypowiedzi nie pozwalają na dokładne ich przedstawienie w ramach krótkiego sprawozdania, dlatego ograniczyć się trzeba tylko do głównych tez odpowiedzi.

Pytanie prof. dra hab. Karola Joncę dotyczyło kierunku badań nad faszyzmem zapoczątkowanego przez Hannah Arendt oraz jej poglądów na temat totalitaryzmu. W odpowiedzi Habilitantka szeroko omówiła teorie totalitaryzmu i główne cechy państwa totalitarnego. Stwierdziła, że H. Arendt charakteryzowała totalitaryzm przede wszystkim w kategoriach filozoficznych. Za podstawową cechę systemów totalitarnych uważała terror, uznając ideologię za nieistotną, gdyż bywa ona dowolnie zmieniana. W wywodach H. Arendt brak jest precyzyjnej analizy historycznej, co ujawnia się szczególnie w przedstawianych przesłankach totalitaryzmu. Habilitantka uznała także, że trudno uznać za przekonujące wyłączenie z systemów totalitarnych przez H. Arendt Włoch Mussoliniego, bo aczkolwiek terror i kontrola jednostki nie dorównywały wprawdzie III Rzeszy czy stalinowskiej Rosji, ale cele Mussoliniego wyłożone w *Doktrynie faszyzmu* były podobne.

Kolejne pytanie prof. dra hab. K. Joncę dotyczyło sporu toczącego się aktualnie między historykami zachodnioniemieckimi (tzw. Historikertreit). Habilitantka wyjaśnia, że apogeum tego sporu przypadło na lata 1986/87, a zapoczątkował go Ernst Nolte poparty przez innych uczonych niemieckich. Podstawowe tezy E. Noltego dotyczą miejsca III Rzeszy w historii Niemiec, znaczenia i charakteru ludobójstwa, przyczyn i skutków II wojny światowej. Jego zdaniem upływ czasu musi wpłynąć na zmianę patrzenia na dzieje III Rzeszy, także na popełniane wówczas zbrodnie, gdyż ludobójstwo zdarzyło się i potem. Rewizja obrazu III Rzeszy ma iść w parze z rewizją oceny wojny, której pozytywne strony należy dojrzeć (np. walka z komunizmem). Z poglądami E. Noltego i popierających go uczonych polemizowało wielu historyków zachodnioniemieckich (J. Kocka, E. Jackel, H. Momm-

sen). Polityczne podteksty sporu są wyraźne. Chodzi o to, by Niemcy mogli mieć historię, której nie trzeba by się specjalnie wstydzić.

Prof. dr hab. Henryk Olszewski zapytał Habilitantkę o jej ocenę definicji lansowanej przez komunistów „faszyzm to wojna”. W odpowiedzi dr M. Zmierczak stwierdziła, że uważa wojnę za istotny element analizy faszyzmu, ale jest to problem szerszy niż w analizie komunistów z okresu międzywojennego, dla których hasło „faszyzm to wojna” oznacza przede wszystkim zagrożenie Związku Radzieckiego. Natomiast zagadnienie wymaga rozpatrzenia w kilku płaszczyznach: genetycznej (ruchy faszystowskie stanowiły pokłosie I wojny światowej), organizacyjnej (militarystyczna organizacja ruchów faszystowskich) i ideologicznej (pochwała wojny w ideologii faszyzmu), bo z wojną mamy do czynienia dopiero w fazie istnienia państwa faszystowskiego. Habilitantka wyjaśniła, że wojna dla faszystów była celem samym w sobie, gdyż nie stawiali oni żadnych ograniczonych czy to gospodarczo, czy terytorialnie celów do osiągnięcia. Dlatego wojna prowadzona przez reżimy faszystowskie jest odmienną od „tradycyjnych wojen”.

Na kolejne pytania prof. dra hab. H. Olszewskiego dotyczące tezy, że faszyzm był nie tylko skutkiem I wojny światowej, ale też nawiązaniem do nastrojów z roku 1914 oraz czy pochwała wojny sprawdza się także w ruchach neofaszystowskich, Habilitantka przyznała, że nawiązywanie do roku 1914 było szczególnie wyraźne w faszyzmie niemieckim, w którym pochwała wojny nawiązywała do euforii, jaką w społeczeństwie niemieckim wywołał jej wybuch w 1914 r. Wyjaśniła także, że jeżeli przyjąć kult wojny za element konstytutywny faszyzmu, to w ruchach i reżimach współcześnie obdarzanych określeniem „faszystowski” trudno dopatrzeć się tego elementu. Partie określane mianem „neofaszystowskich” nie mogą pozwolić sobie na eksponowanie wojny jako swego dążenia. Opatrywane mianem faszyzmu reżimy (dyktatura pułkowników w Grecji, dyktatura Pinocheta w Chile) są tradycyjnymi dyktaturami pravicowymi i z faszyzmem w znaczeniu mobilizacji do wojny niewiele mają wspólnego.

W odpowiedzi na pytanie prof. dra Zygmunta Ziemińskiego, dlaczego jest tak wiele sporów o definicję faszyzmu zarówno w płaszczyźnie ideologicznej, jak i metodologicznej, Habilitantka wyjaśniła, że formułowane definicje faszyzmu mają niejednokrotnie charakter definicji perswazyjnych, tzn. zmieniających zakres pojęcia. Wynikało to często ze względów politycznych. Jeżeli formułowano teorię faszyzmu jako imperializmu w ostatnim stadium rozwoju, to każdy system kapitalistyczny był faszyzmem i należało go zwalczać w imię rewolucji proletariackiej. Jeżeli liberałowie formułowali teorię totalitaryzmu, to faszyzm był dla nich jednym z — obok komunizmu — ustrojów totalitarnych, a element antykomunizmu jest tu bardzo widoczny. Zdaniem Habilitantki nie wszystkie różnice w konstruowaniu pojęcia faszyzmu wynikają z wyborów ideologicznych. Niektóre są konsekwencją istotnych problemów metodologicznych, jak np. spór o klasowy skład ruchów faszystowskich.

Na pytanie prof. dra hab. Włodzimierza Piotrowskiego dotyczące roli, jaką odegrał program socjalny faszyzmu, Habilitantka odpowiedziała, że program społeczny faszyzmu był świadomie niejasnym elementem tej ideologii. Podkreślano wprawdzie, że własność musi służyć dobru ogólnemu, że jest służbą społeczną, trudno jednak mówić o konkretyzacji czy realizacji tych programów. Hasła społeczne w ideologii faszystowskiej służyć miały — jak się wydaje — przede wszystkim wyciszeniu konfliktów społecznych i pełnej mobilizacji do przyszłej wojny.

Na pytanie prof. dr hab. Krystyny Daszkiewicz dotyczące relacji między totalitaryzmem a ludobójstwem Habilitantka odpowiedziała, że przedmiotem jej badań były teorie faszyzmu, w których sprawie ludobójstwa poświęca się niewiele miejsca. W nauce zachodniej coraz częściej wraca się do ujmowania państwa, totalitaryzmu jako państwa wszechobejmującego, kontrolującego wszystkie dziedziny życia,

bez podkreślania, iżby kontrola ta kończyć się musiała fizycznym unicestwieniem przeciwników. Podkreśla się, że ludobójstwo miało już miejsce wcześniej (np. masakra Ormian w czasie I wojny światowej) i wcale nie było kojarzone z systemem totalitarnym. W definicjach totalitaryzmu sformułowanych przez Friedricha i Brzezińskiego ludobójstwo w ogóle nie jest wymieniane.

Na pytanie prof. dra hab. Zbigniewa Janowicza, czy nie należy rozróżnić nazizmu od innych faszystów i czy tworzenie teorii faszystów nie zmierza do wybielenia hitlerizmu, Habilitantka wyjaśniła, że jeżeli faszystyzm ma oznaczać nie tylko reżim i ideologię ruchu Mussoliniego, „pojęcie to może funkcjonować, jeżeli jeszcze jeden analogiczny ruch, system i ideologia miały miejsce. Teoria faszystów jest przydatna zwłaszcza przy badaniach genezy i dynamiki ruchów faszystowskich. Pozwala także na dokonywanie porównań i analiz, np. mechanizmu dochodzenia faszystów do władzy. Habilitantka podkreśliła jednak, że termin faszystyzm w znaczeniu ogólnym może być stosowany tylko jako efekt porównania, zaś częstym błędem jest mówienie wyłącznie o nazizmie i mechaniczne przenoszenie jego cech na inne ruchy faszystowskie. Wyraziła także pogląd, że nadmierne koncentrowanie się na specyfice niemieckiej powodować może pomijanie szerokich i ważnych problemów, jak np. przyczyn popularności ruchów faszystowskich w innych krajach.

Prof. dr hab. Stanisław Sołtyśniński zapytał, w oparciu o jakie kryteria należałoby badać tworzone przez historyków i ideologów definicje totalitaryzmu, gdyż uznanie, że totalitaryzm to monopol władzy, ekonomii i ideologii nie pozwoliłoby na uznanie nawet III Rzeszy za państwo totalitarne. W odpowiedzi Habilitantka wyjaśniła, że monopol rozumiany jest jako posiadanie środków kontroli w tych sferach, ale niekoniecznie jako przejęcie tych środków na własność. Takie środki kontroli zapewnili sobie zarówno Hitler, jak i Mussolini. Obejmowały one np. reglamentację siły roboczej, obrót dewizami, przydział surowców i wymianę handlową. Jeszcze dalej niż w dziedzinie gospodarczej posunięta była kontrola nad oświatą, wychowaniem i poglądami obywateli. Także Kościół pójść musiał na daleko idące ustępstwa bądź popaść w konflikt z ideologią, która rościła sobie pretensje do regulowania całości życia jednostek.

W dyskusji nad przebiegiem kolokwium wskazywano na ogromną wiedzę i znakomitą znajomość literatury posiadaną przez Habilitantkę, dojrzałość i precyzję, która charakteryzowała jej wszystkie odpowiedzi, oraz umiejętność refleksyjnej oceny, a także znaczenie jej rozprawy habilitacyjnej, która porządkuje — często niejasne i mętne — teorie faszystów.

W zarządzonym po dyskusji tajnym głosowaniu Rada Wydziału Prawa i Administracji opowiedziała się jednogłośnie za przyjęciem kolokwium habilitacyjnego dr Marii Zmierczak.

Następnie Dziekan przedstawił Radzie Wydziału tematy przygotowanych przez Habilitantkę wykładów: 1. Metodologiczne aspekty sporu o miejsce III Rzeszy w historii Niemiec; 2. Jean Jacques Rousseau — teoretyk totalitaryzmu czy liberalnej demokracji?; 3. Pozycja historii doktryn polityczno-prawnych w systemie nauk prawnych. Rada Wydziału wybrała temat drugi.

W wygłoszonym wykładzie dr Maria Zmierczak przedstawiła sylwetkę i poglądy J. J. Rousseau, które z powodu swej różnorodności służyły w przeszłości i służyć mogą obecnie zarówno rewolucjonistom, jak i demokratom*.

Po wygłoszeniu referatu Dziekan postawił wniosek o nadanie dr Marii Zmierczak stopnia naukowego doktora habilitowanego z zakresu historii doktryn polityczno-prawnych.

* Wykład habilitacyjny dr Marii Zmierczak ogłoszony zostanie w całości w Czasopiśmie Prawno-Historycznym 1989, t. XLI, z. 2.

Po dyskusji, w której podkreślano świetne zorganizowanie warsztatu badawczego Habilitante jej ogromną wiedzę i pracowitość, Rada Wydziału w tajnym głosowaniu postanowiła jednogłośnie nadać dr Marii Zmierczak stopień doktora habilitowanego z zakresu historii doktryn polityczno-prawnych.

Krystyna Sikorska-Dziewielewska

KOLOKWIUM HABILITACYJNE DRA MARIANA MATŁOKI

dniu 30 czerwca 1988 roku odbyło się nadzwyczajne posiedzenie Rady Wydziału Planowania i Zarządzania Akademii Ekonomicznej poświęcone kolokwium habilitacyjnemu dra Mariana Matłoki, adiunkta Zakładu Matematyki Akademii Ekonomicznej. Posiedzeniu Rady przewodniczył dziekan doc. dr hab. Z. Romanow.

Podstawą kolokwium była opublikowana rozprawa pt. *Modelowanie zjawisk i procesów ekonomicznych w świetle teorii zbiorów rozmytych*, Poznań 1987. Recenzentami rozprawy i dorobku naukowego habilitanta byli: prof. dr hab. Jerzy Albrycht (Politechnika Poznańska i Akademia Ekonomiczna w Poznaniu), prof. dr hab. Wojciech Maciejewski (Uniwersytet Warszawski), prof. Claude Ponsard (Unité de Bourgogne w Dijon), prof. dr hab. Antoni Smoluk (Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu).

Dr Marian Matłoka urodził się 31 lipca 1953 roku w Jarocinie. Wykształcenie matematyczne zdobył dzięki studiom w Uniwersytecie A. Mickiewicza w Poznaniu, który skończył w roku 1977. W roku 1981 na podstawie rozprawy *Matematyczne podstawy interwencji dynamiki ekonomicznej w przypadkach: deterministycznym i probabilistycznym* uzyskał stopień doktora nauk matematycznych. Od 1978 roku pracuje w Zakładzie Matematyki Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

Zainteresowania badawcze Habilitanta koncentrują się wokół problemów ekonomicznej, a ściślej wokół problemów optymalnego sterowania procesami wzrostu gospodarczego i równowagi ekonomicznej. Opublikowany dorobek naukowy dra M. Matłoki oprócz pracy habilitacyjnej obejmuje po doktoracie 68 publikacji, w tym między innymi 29 artykułów i 17 recenzji.

W czasie kolokwium zadano drowi M. Matłoce wiele pytań dotyczących: konkretnych zastosowań teorii zbiorów rozmytych w ekonomii, opinii Habilitanta na temat pomiaru jakości surowców i produktów, poglądów na problematykę wzrostu gospodarczego oraz celu budowy modeli wzrostu.

Odpowiadając na pytania dotyczące zastosowań teorii zbiorów rozmytych w ekonomii dr M. Matłoka stwierdził, że zainteresowanie zastosowaniami aparatu zbiorów rozmytych zaczęło się w bardzo krótkim czasie po pojawieniu się teorii. Dostrzeżono bowiem jej potencjalne możliwości, zwłaszcza w problemach niezbyt ściśle określonych. Pierwsze zastosowania pojawiły się w roku 1974. Mamdani zaproponował zastosowanie aparatu zmiennych lingwistycznych do sterowania procesami technologicznymi. Zaczęły się pojawiać inne zastosowania, między innymi do sterowania rozwojem społeczno-ekonomicznym regionu, w ekonomice regionalnej i analizie przestrzennej. Teoria zbiorów rozmytych znalazła także zastosowanie w badaniach operacyjnych i zarządzaniu, w biologii i medycynie, do rozpoznawania obrazów i klasyfikacji oraz w różnych zagadnieniach technicznych.

Ustosunkowując się do pytań dotyczących badania jakości surowców i produktów Habilitant zwrócił uwagę na fakt, że na całym świecie zaobserwować można dwa, ściśle ze sobą powiązane procesy: powiększa się wolumen wytworzonej produkcji i podnoszenie się jej jakości. Stały wzrost jakości jest jednym z aspektów realnego rozwoju gospodarczego. Tymczasem modele produkcyjne, modele teorii

wzrostu wyłączają całkowicie spod rozważań zjawisko jakości produkcji, umacniając na tej podstawie całkowicie fałszywy i jednostronny pogląd, że rozwój gospodarczy kraju powinien być mierzony jedynie stopą wzrostu produkcji. „Jakość produktu” nie jest własnością nie zdefiniowaną i niemierzalną. W zakresie kontroli jakości nasuwa się kilka rozwiązań. Najdoskonalsze z nich polega na zupełnym zautomatyzowaniu kontroli przez włączenie w odpowiednich miejscach w linię produkcyjną urządzeń samoczynnych. Problem mierzenia jakości może być rozwiązany również metodami statystycznej kontroli jakości, z których teoria zbiorów rozmytych mieć może szczególne zastosowanie.

Odpowiadając na pytania dotyczące problematyki wzrostu gospodarczego dr M. Matłoka stwierdził, że na zagadnieniach wzrostu gospodarczego skupia się uwaga wielu ekonomistów na całym świecie. Szybki rozwój gospodarczy świata okazał się bardzo nierównomierny. Jesteśmy świadkami ogromnych dysproporcji między poziomami rozwoju gospodarczego w różnych krajach. Nic też dziwnego, że w tej sytuacji wykrycie pewnych prawidłowości w rozwoju gospodarczym krajów i znalezienie dróg szybkiego i harmonijnego rozwoju staje się zagadnieniem najwyższej wagi. Budując teoretyczne modele wzrostu gospodarczego naświetlamy pewne podstawowe problemy wyłaniające się w toku procesu wzrostu gospodarczego, zwracamy uwagę na najważniejsze powiązania pomiędzy rozwijającymi się a współzależnymi wielkościami gospodarczymi. Chodzi tu o stworzenie pewnego aparatu pojęciowego ułatwiającego myślenie o procesach wzrostu, zbudowanie pewnych schematycznych wzorców, do których w praktyce sterowania wzrostem warto nawiązywać.

W dyskusji nad kolokwium podkreślono trafność problematyki badawczej dra M. Matłoki, jego duży dorobek naukowy i dobrą znajomość poruszanej w dyskusji problematyki.

Po zakończeniu dyskusji Rada Wydziału w głosowaniu tajnym wypowiedziała się za przyjęciem kolokwium dra M. Matłoki. Z kolei dziekan przedstawił tytuły trzech wykładów zaproponowanych przez dra M. Matłokę jako wykłady habilitacyjne: 1. Źródła teorii zbiorów rozmytych i jej perspektywy; 2. Modele wzrostu von Neumanna-Gale'a; 3. Rozwój matematycznych teorii wzrostu w pracach radzieckich ekonomistów-matematyków. Rada Wydziału wybrała pierwszy temat. W wygłoszonym wykładzie Habilitant przedstawił genezę powstania teorii zbiorów rozmytych, omówił podstawowe własności zbiorów rozmytych oraz nakreślił podstawowe kierunki zastosowań i perspektywy rozwoju dalszych badań w tej dziedzinie.

Po wykładzie w tajnym głosowaniu Rada Wydziału wypowiedziała się za nadaniem drowi M. Matłoce stopnia doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii matematycznej.

Stanisław Gorzeński

KOŁOKWIUM HABILITACYJNE DOKTOR IWONY ROESKE-SŁOMKI

W dniu 15 listopada 1988 r. na nadzwyczajnym posiedzeniu Rady Wydziału Planowania i Zarządzania Akademii Ekonomicznej w Poznaniu odbyło się kolokwium habilitacyjne dr Iwony Roeske-Słomki, adiunkta w Zakładzie Statystyki i Demografii Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Posiedzeniu przewodniczył Dziekan doc. dr hab. Zbigniew Romanow.

Iwona Roeske-Słomka urodziła się 28 VI 1947 r. w Zaniemyślu k. Środy Wlkp. Egzamin dojrzałości złożyła w 1965 r. w Poznaniu. Studia ukończyła w 1969 r. na

Wydziale Ogólno-Ekonomicznym w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Poznaniu, uzyskując dyplom magistra ekonomii. Następnie została zatrudniona na stanowisku asystenta w Katedrze Ekonomii Politycznej Politechniki Poznańskiej. Z dniem IX 1970 r. podjęła studia doktoranckie na Wydziale Ekonomiki Produkcji WSE w Poznaniu, uczęszczając na seminarium doktorskie prowadzone przez Profesora Stanisława Borowskiego. Stopień doktora nauk ekonomicznych uzyskała w 1974 r. na podstawie pracy *Współzależność ekonomicznego rozwoju i procesów prokreacyjnych*. Pracę na stanowisku adiunkta w Instytucie Statystyki i Ekonometrii (obecnie Instytut Cybernetyki Ekonomicznej AE w Poznaniu) podjęła 1 X 1974 r.

Zainteresowania naukowo-badawcze Iwony Roeske-Słomki koncentrują się na zagadnieniach powiązań procesów ekonomicznych i demograficznych. Efektem są liczne opracowania i publikacje o charakterze poznawczym, a także metodycznym przyczyniające się w sposób znaczący do rozwoju ilościowych metod badawczych. Swoje osiągnięcia I. Roeske-Słomka prezentowała na konferencjach i seminariach naukowych, a także na posiedzeniach Komisji odbioru, najpierw Problemu Węzłowego 11 5, a następnie CPBP 09 „Uwarunkowania demograficzne rozwoju społeczno-gospodarczego Polski”, w realizacji którego aktywnie uczestniczy. Dorobek naukowy Habilitante po otrzymaniu tytułu doktora, obejmuje 35 publikacji i opra-

Przewód habilitacyjny dr Iwony Roeske-Słomki wszczęto uchwałą Rady Wydziału Planowania i Zarządzania AE z dnia 20 V 88 r. na podstawie rozprawy *Dochód jako czynnik kształtujący dietność rodzin*. (Warszawa, 1988). Recenzentami rozprawy byli: prof, dr hab. J. Z. Holzer (SGPiS, Warszawa), prof, dr hab. M. Okólski (UW. Warszawa), doc. dr hab. M. Kędełski (AE, Poznań).

W ramach kolokwium zadano Habilitantce wiele pytań dotyczących między innymi następujących zagadnień: autonomiczności sformułowanej koncepcji wpływu dochodu na dietność oceny przeprowadzonego badania na tle innych badań, wartości poznawczej sformułowanej koncepcji w świetle zmian zachodzących w krajach zachodnich oraz roli kosztu dziecka w problemie związku dietności z dochodem. Pytania dotyczyły także problemu wykorzystania innych kategorii dietności poza dochodem bieżącym w procesie objaśniania dietności oraz przeprowadzania analizy na przyrostach dochodu i przyrostach dietności.

Natomiast w związku z wykorzystaniem techniki analizy systemowej w badaniu związku dochodu z dietnością poproszono Habilitantkę o: uzasadnienie wykorzystania techniki analizy systemowej w świetle innych koncepcji analizy systemowej, wyjaśnienie, jakie wartości poznawcze do badania związku dietności z dochodem wnosi zastosowana technika systemowa oraz czy można ją wykorzystać w ujęciu dynamicznym.

W dyskusji Habilitantka podkreśliła novum sformułowanej koncepcji wpływu dochodu na dietność, wysuwając tezy o jednoczesnym - dodatnim - wpływie dochodu jako źródła utrzymania na dietność oraz ujemnym bądź dodatnim wpływie" dochodu jako czynnika kształtującego styl życia, a w jego ramach zachowania prokreacyjne. Tezy te wraz z próbą formalnego ich uzasadnienia (przy użyciu krzywych obojętności) stanowią zdaniem Habilitantki novum koncepcyjne w teorii uwarunkowań dietności. Dr I. Roeske-Słomka podjęła również próbę umiejscowienia swoich badań w świetle innych koncepcji oraz wyników badań zależności dietności od dochodu. Na pytania szczegółowe Habilitantka udzieliła odpowiedzi w sposób zwięzły, ustosunkowując się do niektórych poruszonych zagadnień krytycznie, akcentując zagadnienia dyskusyjne.

W dyskusji nad odbytym kolokwium recenzenci podkreślając złożoność tematu twierdzili, że odpowiedzi Habilitantki satysfakcjonują (prof. M. Okólski). Natomiast prof. J. Z. Holzer nawiązując do pozytywnej opinii wyrażonej w recenzji stwierdził, że ocena Habilitantki jako pracownika nauki w świetle jej wy-

powiedzi zasługuje na pełną akceptację. Podkreślono również jasność wypowiedzi Habilitantki i znaczący wkład w dziedzinie demografii ekonomicznej (doc. dr hab. M. Kędelski).

Następnie Rada Wydziału w głosowaniu tajnym wypowiedziała się za przyjęciem kolokwium habilitacyjnego.

Z kolei dr I. Roeske-Słomka wygłosiła wykład habilitacyjny pt. „Koncepcja wpływu dochodu na dzietność w świetle ekonomicznych teorii dzietności i wyników badań empirycznych”. Rada Wydziału w głosowaniu tajnym wypowiedziała się za przyznaniem Jej stopnia doktora habilitowanego nauk ekonomicznych z zakresu statystyki.

Walentyna Ignatczyk

ROZPRAWY DOKTORSKIE W OKRESIE OD 1 STYCZNIA 1986 R.
DO 31 GRUDNIA 1988 R.

NAUKI PRAWNE

1. Mgr Aleksander Piwek, ur. 11 VI 1939 r., uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Gmina wiejska na ziemiach polskich w okresie zaborów*. Promotor: prof, dr J. Wąsicki (UAM), recenzenci: prof, dr A. Dobieszewski (ANS Warszawa) i prof, dr Z. Leoński (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 8 IV 1986 r.
2. Mgr Piotr Kucharski, ur. 25 V 1941 r., uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Ustanie stosunku pracy nauczycieli akademickich*. Promotor: doc. dr hab. Andrzej Kijowski (UAM), recenzenci: doc. dr hab. Andrzej Chobot (UAM), prof, dr hab. Walerian Sanetra (UW Wrocław). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 10 VI 1986 r.
3. Mgr Marek Tarka, ur. 8 II 1953 r., uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Istota prawna nadzoru w gospodarce narodowej*. Promotor: prof, dr hab. Teresa Rabska, recenzenci: prof, dr hab. Zbigniew Leoński (UAM), prof, dr hab. Ryszard Malinowski (UW). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji z dnia 17 VI 1986 r.
4. Mgr Mariusz Piotrowski, ur. 13 XI 1952 r., uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Normy imperatywne i dyspozytywne*. Promotor: doc. dr hab. Wojciech Siuda (AE Poznań), recenzenci: prof, dr Zbigniew Radwański (UAM), prof, dr hab. Ewa Łętowska (Instytut Nauk Prawnych PAN Warszawa), prof, dr Zygmunt Ziemiński (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji z dnia 1 VII 1986 r.
5. Mgr Tomasz Narożny, ur. 29 X 1943 r., uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Ograniczenie obowiązku naprawienia szkody na skutek przyczynienia się poszkodowanego* (według kodeksu cywilnego). Promotor: doc. dr B. Błażejczak (UAM), recenzenci: prof, dr M. Nestorowicz (UMK) i doc. dr M. Kępiński (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 9 XII 1986, r.
6. Mgr Adam Martowicz, ur. 9 IV 1945 r., uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Uprawnienia podejrzanego w postępowaniu karnym w polskim procesie karnym*. Promotor: prof, dr St. Stachowiak (UAM), recenzenci: prof, dr T. Nowak (UAM) i doc. dr J. Grajewski (UJ). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 27 I 1987 r.
7. Mgr Andrzej Janiak, ur. 8 IV 1955 r., uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Umowa o kredyt bankowy*. Pro-

- motor: doc. dr J. Trojanek (UAM), recenzenci: prof, dr A. Rembieniński (UŁ) i prof, dr S. Sołtysiński (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 19 III 1987 r.
8. Mgr Leopold Moskwa, ur. 8 VIII 1956 r., uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Reprezentacja przedsiębiorstw państwowych w obrocie cywilnoprawnym*. Promotor: doc. dr J. Trojanek (UAM), recenzenci: prof, dr E. Łętowska (IPP PAN) i prof, dr Z. Radwański (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 26 V 1987 r.
 9. Mgr Aurelia Nowicka, ur. 26 VII 1953 r., uzyskała stopień naukowy doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Umowa o dokonanie projektu wynalazczego*. Promotor: prof, dr St. Sołtysiński (UAM), recenzenci: prof, dr J. Szwaja (UJ) i doc. dr M. Kepiński (UAM); Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 16 VI 1987 r.
 10. Mgr Remigiusz Henczel, ur. 23 VI 1957 r., uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Wprowadzanie zmian do Karty Narodów Zjednoczonych*. Promotor: doc. dr J. Tyranowski (UAM), recenzenci: prof, dr J. Gilas (UMK) i doc. dr J. Sandorski (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 29 VI 1987 r.
 11. Mgr Alfred Michalczyk, ur. 19 I 1931 r., uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Postępowanie dowodowe przed sądem powszechnym odwoławczym w polskim procesie karnym*. Promotor: prof, dr T. Nowak (UAM), recenzenci: doc. dr E. Skrętowicz (UMCS) i doc. dr A. Wierciński (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 12 IV 1988 r.
 12. Mgr Zenon Szypuliński, ur. 11 VII 1932 r., uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Zasada jawności w postępowaniu sądowym w sprawach karnych*. Promotor: prof, dr T. Nowak (UAM), recenzenci: prof, dr St. Stachowiak (UAM) i doc. dr A. Kordik (UBB). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 21 VI 1988 r.

T.G.

NAUKI EKONOMICZNE

Wydział Planowania i Zarządzania

1. Mgr Ewelina Szajba, ur. 29 XII 1953 r. w Poznaniu; uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Metoda symulacyjna w planowaniu rozmieszczenia inwestycji sieci kolejowej*. Promotor: prof. L. Wojtasiewicz, recenzenci: prof. R. Domański, doc. J. Parysek. Uchwała Rady Wydziału z dnia 11 II 1986 r.
2. Mgr Elżbieta Danecka, ur. 30 XI 1952 r. w Miłostawiu; uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Modele i metody wyboru sekwencji działań*. Promotor: doc. E. Ignasiak, recenzenci: prof. Z. Czerwiński, doc. M. Sysło. Uchwała Rady Wydziału z dnia 13 V 1986 r.
3. Mgr Ryszard Karolczak, ur. 11 XII 1937 r. we Wrześni; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Czynniki racjonalizacji wykorzystania czasu pracy w przemyśle meblarskim*. Promotor: doc. K. Zimniewicz, recenzenci: prof. S. Smoliński, prof. B. Haus. Uchwała Rady Wydziału z dnia 13 V 1986 r.
4. Mgr Andrzej Stańda, ur. 21 VI 1953 r. we Wrocławiu; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Mistrz w procesie zarządzania przedsiębiorstwem przemysłowym*. Promotor: prof. J. Boroń, recenzenci:

- idoc. H. Bieniek, doc. K. Zimmiewicz. Uchwała Rady Wydziału z dnia 10 VI 1986 r.
5. Mgr Jan Froszczak, ur. 2 VIII 1952 r. w Poznaniu; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Przedsiębiorstwo komunalne w procesie zaspokajania potrzeb społecznych w sferze usług*. Promotor: doc. F. Wiśniewski, recenzenci: prof. J. Kroszel, doc. J. Szczepański. Uchwała Rady Wydziału z dnia 8 VII 1986 r.
 6. Mgr Tadeusz Kowalski, ur. 18 II 1954 r. w Kościanie; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Skuteczność polityki stabilizacji współczesnego państwa kapitalistycznego. Przesłanki teoretyczne i metody oceny*. Promotor: prof. B. Gruchman, recenzenci: prof. J. Tomala, doc. M. Rekowski. Uchwała Rady Wydziału z dnia 10 X 1986 r.
 7. Mgr Krystyna Gorzelańczyk, ur. 1 II 1951 r. w Borowcu; uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Identyfikacja czynników określających strukturę i poziom kosztów przedsiębiorstw handlu hurtowego (w warunkach zmiennej agregacji informacji statystycznej)*. Promotor: doc. S. Wierzchosławski, recenzenci: prof. A. Barczak, doc. B. Guzik, doc. H. Mruk. Uchwała Rady Wydziału z dnia 9 I 1987 r.
 8. Mgr Andrzej Gawroński, ur. 14 VII 1956 r. w Poznaniu; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za produkt jako instrument ochrony interesu ekonomicznego konsumenta*. Promotor: prof. W. Górski, recenzenci: prof. E. Czerwińska, prof. A. Wąsowicz. Uchwała Rady Wydziału z dnia 13 III 1987 r.
 9. Mgr inż. Zdzisław Zawiejski, ur. 9 VIII 1943 r. w Ostrowie k. Sieradza; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Planowanie wieloobektowych przedsięwzięć budowlanych*. Promotor: doc. E. Ignasiak, recenzenci: doc. H. Gawron, doc. B. Kazan. Uchwała Rady Wydziału z dnia 10 IV 1987 r.
 10. Mgr Jacek Brzeziński, ur. 3 X 1955 r. w Krzyżu; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Internacjonalizacja interwencjonizmu na rynku energetycznym EWG*. Promotor: doc. R. Ławniczak, recenzenci: doc. M. Rekowski, doc. Z. Nowak. Uchwała Rady Wydziału z dnia 8 V 1987 r.
 11. Mgr Maciej Kramarek, ur. 24 IX 1957 r. w Poznaniu; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Procedura interpretacji humanistycznej w teoriach ekonomicznych*. Promotor: doc. W. Balicki, recenzenci: prof. W. Wilczyński, prof. S. Kozyr-Kowalski, prof. S. Żurawicki. Uchwała Rady Wydziału z dnia 8 V 1987 r.
 12. Mgr Wojciech Fliegner, ur. 16 I 1954 r. w Grodzisku Wlkp.; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Udział informacji komputerowej w procesie sterowania produkcją przedsiębiorstwa przemysłowego*. Promotor: doc. K. Zimmiewicz, recenzenci: prof. J. Baron, doc. H. Halama. Uchwała Rady Wydziału z dnia 10 VII 1987 r.
 13. Mgr Paweł Napierkowski, ur. 17 IV 1959 r. w Poznaniu; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Uwarunkowania i rezultaty organizowania zrzeszeń przedsiębiorstw państwowych w Polsce*. Promotor: prof. J. Boroń, recenzenci: prof. S. Smoliński, doc. J. Jamroga. Uchwała Rady Wydziału z dnia 10 VII 1987 r.
 14. Mgr inż. Jan Pasiak, ur. 31 VII 1950 r. w Warszawie; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Harmonogramowanie współzależnych procesów w komórce produkcyjnej*. Promotor: prof. A. Całczyński, recenzenci: doc. E. Ignasiak, doc. J. Buga. Uchwała Rady Wydziału z dnia 17 XI 1987 r.

15. Mgr Ireneusz Rutkowski, ur. 20 II, 1953 r. w Wolsztynie; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Kształtowanie się struktury ludnościowej miasta Poznania w latach 1918 - 1978*. Promotor: doc. S. War-koczewski, recenzenci: prof. Cz. Łuczak, doc. A. Czyżewski, doc. M. Kędelski. Uchwała Rady Wydziału z dnia 17 XI 1987 r.
16. Mgr Kwabena Osei Bonsu, ur. 18 IX 1950 r. w Abetifi (Ghana); uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Teorie przestrzennej koncentracji i ich wykorzystanie dla planowania regionalnego krajów rozwijających się (ze szczególnym uwzględnieniem Ghany)*. Promotor: prof. B. Gruchman, recenzenci: prof. Z. Chojnicki, prof. A. Fajferek. Uchwała Rady Wydziału z dnia 15 XII 1987 r.
17. Mgr Jan Polowczyk, ur. 12 VII 1954 r. w Poznaniu; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Wpływ mechanizmów regulacji na realizację planów gospodarczych (w ujęciu dynamiki systemowej)*. Promotor: prof. B. Gruchman, recenzenci: prof. Z. Czerwiński, prof. B. Wąsik. Uchwała Rady Wydziału z dnia 15 XII 1987 r.
18. Mgr Dorota Hadasik, ur. 19 X 1955 r. w Poznaniu; uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Rozwój społeczny i gospodarczy Polski Ludowej w latach 1950-1985 w świetle wielowymiarowej analizy porównawczej*. Promotor: doc. B. Guzik, recenzenci: prof. Z. Czerwiński, doc. T. Grabiński. Uchwała Rady Wydziału z dnia 19 IV 1988 r.
19. Mgr Wanda Skorupa, ur. 3 II 1955 r. w Poznaniu; uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Paradygmat teorii ordoliberalnej a paradygmaty polskiej systemowej myśli ekonomicznej*. Promotor: prof. W. Wilczyński, recenzenci: doc. Z. Romanow, prof. J. Popkiewicz. Uchwała Rady Wydziału z dnia 21 VI 1988 r.
20. Mgr Mariusz Kępa, ur. 31 VII 1957 r. w Częstochowie; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Zastosowanie programowania geometrycznego w planowaniu inwestycji*. Promotor: doc. E. Ignasiak, recenzenci: prof. L. Wojtasiewicz, doc. S. Krawczyk. Uchwała Rady Wydziału z dnia 12 VII 1988 r.
21. Mgr Adil S. Mahdi, ur. 1 VII 1953 r. w Felludzie (Irak); uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Rachunek kosztów w państwowych przedsiębiorstwach rolnych w PRL i Iraku*. Promotor: doc. Z. Kołaczyk, recenzenci: doc. Z. Chojecki, prof. K. Sawicki. Uchwała Rady Wydziału z dnia 18 X 1988 r.
22. Mgr Włodzisław Kram, ur. 23 IX 1944 r. w Kościanie; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Ewolucja form organizacyjnych szkolnictwa pod wpływem zmian w systemie zarządzania oświatą*. Promotor: doc. K. Zimniewicz, recenzenci: prof. J. Orczyk, doc. T. Karwat. Uchwała Rady Wydziału z dnia 15 XI 1988 r.

Wydział Ekonomiki Produkcji i Obrotu

1. Mgr Tamara Łopuska, ur. 28 X 1957 r. w Zielonej Górze; uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Konkurencyjność w eksporcie towarowym między krajami EWG, Japonią i USA*. Promotor: doc. H. Wojciechowski, recenzenci: doc. M. Rekowski, doc. D. Rosati. Uchwała Rady Wydziału z dnia 17 VI 1986 r.
2. Mgr Ryszard Kamiński, ur. 8 I 1958 r. we Wrocławiu; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Możliwości absorpcji innowacji technicznych przez metalowy przemysł drobny*. Promotor: doc. E. Bittne-

- rowa, recenzenci: doc. E. Kurtys, prof. S. Sudoł. Uchwała Rady Wydziału z dnia 16 I 1987 r.
3. Mgr Józef Karpiński, ur. 12 II 1958 r. w Poznaniu; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Charakter i właściwości rozwoju powiązań handlowych europejskich krajów RWPG (w latach 70-tych)*. Promotor: doc. E. Najlepszy, recenzenci: doc. R. Ławniczak, doc. K. Starzyk. Uchwała Rady Wydziału z dnia 16 I 1987 r.
 4. Mgr Ewa Ratajczak, ur. 17 I 1955 r. w Lesznie; uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Zdolności produkcyjne i ich rezerwy w polskim przemyśle meblarskim*. Promotor, prof. S. Smoliński, recenzenci: prof. F. Budniak, doc. E. Kurtys. Uchwała Rady Wydziału z dnia 20 II 1987 r.
 5. Mgr Wanda Kroszel, ur. 5 X 1941 r. w Stanisławowie; uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Proces aktywizacji zawodowej kobiet w związku z rozwojem społeczno-gospodarczym regionu (na przykładzie woj. opolskiego)*. Promotor: prof. M. Przedpełski, recenzenci: prof. J. Orczyk, prof. A. Rajkiewicz. Uchwała Rady Wydziału z dnia 20 III 1987 r.
 6. Mgr Marian Kopeć, ur. 30 IX 1924 r. w Brzozie; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Zmiany metod analizy obrotu wagonu towarowego i jego składników a możliwości lepszego wykorzystania taboru kolejowego na PKP*. Promotor: prof. Z. Gługiewicz, recenzenci: prof. B. Gajda, doc. B. Troka, doc. B. Rzczyński. Uchwała Rady Wydziału z dnia 22 V 1987 r.
 7. Mgr Przemysław Bartkiewicz, ur. 10 IX 1952 r. w Ostrowie Wlkp.; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Przedsiębiorstwa wielonarodowe w wymianie międzynarodowej*. Promotor: prof. H. Wojciechowski, recenzenci: prof. Z. Dmowski, doc. R. Ławniczak. Uchwała Rady Wydziału z dnia 16 VI 1987 r.
 8. Mgr Mariusz Ostrowski, ur. 18 V 1955 r. w Poznaniu; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Produktywność środków trwałych i wydajność pracy oraz ich determinanty w przemyśle spożywczym województwa poznańskiego w latach 1978 - 1984*. Promotor: doc. E. Kurtys, recenzenci: doc. J. Duraj, prof. S. Smoliński. Uchwała Rady Wydziału z dnia 16 VI 1987 r.
 9. Mgr inż. Stanisław Cywiński, ur. 12 IV 1929 r. w Warszawie; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Pojęcie zdolności produkcyjnej w przemyśle oraz jej ustalenie dla branży urządzeń chłodniczych dla handlu i usług w Polsce*. Promotor: prof. S. Smoliński, recenzenci: prof. J. Gajda, doc. E. Bittnerowa. Uchwała Rady Wydziału z dnia 3 VII 1987 r.
 10. Mgr inż. Wojciech Chomicz, ur. 24 VIII 1953 r. w Wolsztynie; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Ekonomiczna ocena stanu i możliwości rozwoju produkcji mięsa drobiowego na podstawie ferm tuczu kurcząt rzeźnych z terenu Wielkopolski*. Promotor: prof. K. Ratajczak, recenzenci: doc. J. Jaworowski, prof. A. Pietraszewski. Uchwała Rady Wydziału z dnia 10 XI 1987 r.
 11. Mgr Danuta Sobiech, ur. 6 II 1948 r. w Poznaniu; uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Analiza czynników wpływających na wahania gospodarcze na rynku drzewnym na przykładzie wybranych krajów Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej*. Promotor: prof. Z. Kowalczyk, recenzenci: prof. J. Dembowski, doc. M. Rekowski. Uchwała Rady Wydziału z dnia 19 I 1988 r.
 12. Mgr inż. Elżbieta Piotrowska, ur. 23 III 1956 r. w Toruniu; uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Efektywność eko-*

- nomiczna systemów budownictwa mieszkaniowego (na przykładzie metod stosowanych w latach 1971 - 1985 w regionie bydgoskim)*. Promotor: doc. H. Gawron, recenzenci: prof. S. Łojewski, prof. S. Smoliński. Uchwała Rady Wydziału z dnia 17 V 1938 r.
13. Mgr Saher M. Rashad, ur. 13 I 1944 r. w Meat Ghamr (Egipt); uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Zjawisko prymatu w systemie miast. Społeczno-gospodarcze dylematy i rozwiązania w Arabskiej Republice Egiptu*. Promotor: prof. R. Domański, recenzenci: doc. J. Łoboda, prof. M. Rościszewski. Uchwała Rady Wydziału z dnia 21 VI 1988 r.
14. Mgr Zbigniew Gajniak, ur. 17 VII 1958 r. w Warszawie; uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Przesłanki i kierunki rozwoju drobnego uspołecznionego przemysłu metalowego w województwie poznańskim*. Promotor: doc. E. Bittnerowa, recenzenci: doc. A. Szambelan, prof. S. Smoliński. Uchwała Rady Wydziału z dnia 12 VII 1988 r.
15. Mgr Dorota Nowacka, ur. 24 V 1956 r. w Poznaniu; uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Wodochłonność i znaczenie infrastruktury wodociągowej dla przemysłu*. Promotor: doc. E. Bittnerowa, recenzenci: doc. Z. Mikołajewicz, prof. S. Smoliński. Uchwała Rady Wydziału z dnia 12 VII 1988 r.
16. Mgr Gamal Ali Ahmed Ali, ur. 23 XII 1958 r. w Adenie (Ludowo-Demokratyczna Republika Jemenu); uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy: *Rozwój handlu zagranicznego Ludowo-Demokratycznej Republiki Jemenu po uzyskaniu niepodległości*. Promotor: doc. E. Najlepszy, recenzenci: doc. A. Budnikowski, doc. M. Gulcz. Uchwała Rady Wydziału z dnia 27 IX 1988 r.

A.W.

Nauka socjologii

1. Mgr Krystyna Bryll-Barnaś, ur. 24 IX 1951 r. w Inowrocławiu; uzyskała stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii na podstawie rozprawy: *Rodziny wielkopolskich chłopów pełnorolnych*. Promotor: prof. Z. Tyszka, recenzenci: prof. B. Tryfan, prof. Z. Jasiewicz. Uchwała Rady Wydziału z dnia 7 IV 1986 r.
2. Mgr Grażyna Filipiak, ur. 17 IX 1950 r. w Grudziądzu; uzyskała stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii na podstawie rozprawy: *Perspektywy socjologicznych badań muzyki*. Promotor: prof. K. Kwaśniewski, recenzenci: prof. M. Przychodzińska-Kaciczak, prof. A. Kwilecki. Uchwała Rady Wydziału z dnia 30 VI 1986 r.
3. Mgr Wacław Idziak, ur. 21 VIII 1958 r. w Kobylinie; uzyskał stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii na podstawie rozprawy: *Wspólnota językowa języka polskiego w Adampolu (Turcja)*. Promotor: doc. M. Ziółkowski, recenzenci: prof. B. Szydłowska-Ceglowa, doc. Z. Bokszański. Uchwała Rady Wydziału z dnia 6 X 1986 r.
4. Mgr Marek Żyromski, ur. 25 V 1957 r. w Poznaniu; uzyskał stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii na podstawie rozprawy: *Elita w prowincjach naddunajskich Cesarstwa Rzymskiego*. Promotor: prof. J. Ziółkowski, recenzenci: prof. S. Parnicki-Pudełko, prof. P. Sztompka. Uchwała Rady Wydziału z dnia 5 I 1987 r.
5. Mgr Mirosława Kaczmarczyk-Sowa, ur. 26 V 1950 r. w Starachowicach; uzyskała stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie socjo-

logii na podstawie rozprawy: *Społeczne przyczyny i skutki konfliktów w rodzinach marynarzy*. Promotor: prof. L. Janiszewski, recenzenci: prof. Z. Tyszka, doc. H. Pielka. Uchwała Rady Wydziału z 2 II 1987 r.

6. Mgr Helena Mrzygłód, ur. 12 VIII 1950 r. w Starym Worowie; uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii na podstawie rozprawy: *Społeczne uwarunkowania doboru małżeńskiego w rodzinach marynarzy oraz ocena jego trafności*. Promotor: prof. L. Janiszewski, recenzenci: prof. Z. Tyszka, doc. H. Pielka. Uchwała Rady Wydziału z dnia 2 II 1987 r.

7. Mgr Krzysztof Dzieńdziura, ur. 12 VII 1955 r. w Świdnicy, woj. zielonogórskie; uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii na podstawie rozprawy: *Działalność placówek kulturalno-oświatowych a aktywność kulturalna mieszkańców miasta średniej wielkości na przykładzie Zielonej Góry*. Promotor: doc. M. Ziółkowski, recenzenci: prof. K. Kwaśniewski, doc. R. Borowicz. Uchwała Rady Wydziału z dnia 2 III 1987 r.

8. Mgr Jerzy Krężlewski, ur. 6 X 1957 r. w Słupsku; uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii na podstawie rozprawy: *Grupa nieformalna w zakładzie pracy (w świetle autobiografii pracowników polskich zakładów przemysłowych)*. Promotor: prof. J. Ziółkowski, recenzenci: prof. J. Kulpińska, prof. A. Kwilecki. Uchwała Rady Wydziału z dnia 2 III 1987 r.

9. Mgr Izabela Jaruzelska, ur. 28 IV 1953 r. w Bielsku Białej; uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii na podstawie rozprawy: *Gospodarka i własność w zbiorach praw Starego Testamentu*. Promotor: prof. S. Kozyr-Kowalski, recenzenci: prof. A. Kwilecki, prof. W. Tyloch. Uchwała Rady Wydziału z dnia 6 IV 1987 r.

10. Mgr Ryszard Cichocki, ur. 3 IV 1955 r. w Nowogardzie; uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii na podstawie rozprawy: *Socjologiczne implikacje wczesnej filozofii Floriana Znanieckiego*. Promotor: doc. M. Ziółkowski, recenzenci: prof. Z. Dulczewski, prof. J. Szacki. Uchwała Rady Wydziału z dnia 14 XII 1987 r.

11. Mgr Alina Górecka, ur. 24 IX 1954 r. w Kamienicy, woj. konińskie; uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii na podstawie rozprawy: *Wpływ przedsiębiorstwa przemysłowego na kształtowanie się wybranych cech osobowości społecznej młodych pracowników w rejonie konińskim*. Promotor: doc. F. Krzykała, recenzenci: prof. K. Doktor, prof. Z. Tyszka. Uchwała Rady Wydziału z dnia 11 I 1988 r.

12. Mgr Krzysztof Podemski, ur. 4 I 1953 r. w Olsztynie; uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii na podstawie rozprawy: *Obrazy i wizje społeczeństwa polskiego w prasie krajowej w 1981 r.* Promotor: doc. M. Ziółkowski, recenzenci: prof. J. Mikułowski-Pomorski, doc. M. Marody. Uchwała Rady Wydziału z dnia 11 I 1988 r.

13. Mgr Zdzisław Sampławski, ur. 29 XII 1951 r. w Rytlu, woj. bydgoskie; uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii na podstawie rozprawy: *Śpiewactwo polonijne na terenie Francji*. Promotor: doc. K. Zamiara, recenzenci: prof. A. Kwilecki, doc. A. Koprukowiak. Uchwała Rady Wydziału z dnia 7 X 1988 r.